

บทที่ 2

วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วรรณคดีและงานวิจัยที่จะกล่าวถึงในบทนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนแรก กล่าวถึงความหมาย ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆ ตอนที่ 2 กล่าวถึงประเภทและรูปแบบต่างๆของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ตอนที่ 3 กล่าวถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์

ตอนที่ 1 การเรียกชื่อกิจกรรมเสริมหลักสูตร ความหมาย ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

การเรียกชื่อกิจกรรมเสริมหลักสูตร และความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตร

คำว่ากิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้น นักการศึกษาไทยและต่างประเทศได้เรียกชื่อไว้ต่างกัน นักการศึกษาไทยเรียกชื่อกิจกรรมอื่นๆที่นอกเหนือจากกิจกรรมการเรียนการสอนว่า กิจกรรมนักเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมส่งเสริมวิชาต่างๆในหลักสูตร กิจกรรมนอกหลักสูตร นักการศึกษาต่างประเทศเรียก Co-Curricular Activities, Extra Class Activities, Integrating Activities, Extra Curricular Activities, Semi-Curricular, Student Activities (Miller Moyer and Patrick 1956: 3)

ส่วนความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตร นักการศึกษาไทยและต่างประเทศได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

ชญุ แสงศักดิ์ (2513 : 4) ให้ความหมายไว้ว่า "กิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นนอกเวลาเรียนตามปกติเพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ต่างๆ ทั้งที่

สืบเนื่องกับหลักสูตรและไม่สืบเนื่อง แต่โรงเรียนมีจุดมุ่งหมายในการจัดทำเพื่อให้
เกิดพัฒนาการในเด็ก โดยสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษา"

ดาวัลย์ ถนองจันทร์ (2526 : 4) ได้ให้ความหมายไว้ว่า

กิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นส่วนหนึ่งของการให้การศึกษา โรงเรียนจะต้อง
จัดกิจกรรมขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้แสดงความสามารถ ความถนัดตามธรรมชาติอัน
แท้จริง กิจกรรมจะเป็นเครื่องมือช่วยอบรมนักเรียน ให้รู้จักปรับตัวเองใน
การทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบและความเสียสละเพื่อส่วนรวม
ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีตามระบอบประชาธิปไตย กิจกรรมเป็นการสร้าง
ประสบการณ์ตามความแตกต่างของนักเรียน เพื่อสร้างเจตคติที่ดีและพัฒนา
บุคลิกภาพอันพึงประสงค์ กิจกรรมมิใช่เนื้อหาสาระของวิชาต่อเนื่องในระดับ
ต่างๆ กิจกรรมเป็นการฝึกปฏิบัติจริงลงในระยะสั้นๆจะจัดกิจกรรมในชั้นใดก็ได้
กิจกรรมจึงมิใช่เป็นการสอนเนื้อหาและวัดความรู้ แต่เป็นงานของโรงเรียน
ที่จะต้องปลูกฝังนิสัยอันพึงประสงค์ให้แก่เด็กนักเรียน และเพื่อให้นักเรียนแสดงออก
ซึ่งความสนใจ ความถนัดตามธรรมชาติ โรงเรียนจะใคร่สนับสนุนลักษณะอันเช่นนั้น
โดยใช้กิจกรรมเป็นสื่อ

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ให้ความหมายของคำว่ากิจกรรมไว้

ดังนี้

1. คำว่ากิจกรรมที่มักกล่าวในโรงเรียน อาจแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ

คือ

- 1.1 กิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาต่างๆในหลักสูตร มี
จุดประสงค์และคำอธิบายรายวิชา เป็นตัวควบคุมในการจัด
กิจกรรมการเรียนการสอน
- 1.2 กิจกรรมที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อเสริมหรือเติมประสบการณ์ของ
นักเรียนจากสภาพในห้องเรียนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ซึ่งได้แก่
กิจกรรมนักเรียนตามคู่มือการจัดกิจกรรมระดับประถมและ

มัธยมศึกษา พ.ศ.2520 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2524) และ
กิจกรรมโรงเรียนที่จัดในโอกาสต่างๆ กิจกรรมเพื่อเสริม
หรือเติมประสบการณ์ อาจแยกได้เป็นกิจกรรมนักเรียนและ
กิจกรรมโรงเรียน

- 1.2.1 กิจกรรมนักเรียนมีจุดประสงค์ตามระเบียบการจัด
กิจกรรมเป็นตัวกำหนด ไม่นับเนื้อหาวิชาแต่เป็น
ลักษณะที่นำความรู้ความเข้าใจที่ได้จากการเรียนใน
ห้องเรียน มาปฏิบัติจริงในรูปการแสดงผลงาน
ลักษณะการทำงานเกิดจากกลุ่มสมาชิกร่วมมือกันคิด
วางแผนและเขียนโครงการและการปฏิบัติจริง โดย
มีครูที่ปรึกษาคอยแนะนำช่วยเหลือ กิจกรรมนี้ต้อง
ทำต่อเนื่องตลอดภาคเรียน
- 1.2.2 กิจกรรมโรงเรียนจัดขึ้นเพื่อเสริมหลักสูตร มีลักษณะ
ที่บุคลากรในโรงเรียนทั้งหมดต้องร่วมกิจกรรมทุกคน
มักทำในโอกาสพิเศษหรือวันพิเศษ เพื่อสนองนโยบาย
รัฐบาล มีการวางแผนในลักษณะโครงการปฏิบัติงาน
ไม่ต่อเนื่องจบลงในตัวเอง (กรมสามัญศึกษา 2526 : 4)

2. กิจกรรมนักเรียนไม่มีลักษณะเป็น "วิชา" ทั้งเป็นไปตามคำสั่ง
กระทรวงศึกษาธิการ ที่ วก 145/2521 ซึ่งเปลี่ยนโครงสร้างของหลักสูตรมัธยมศึกษา
พุทธศักราช 2521 โดยตัดกิจกรรมออกจากกลุ่มวิชาพัฒนาบุคลิกภาพ และยกไป
รวมไว้เป็นงานพิเศษ ในกลุ่มเดียวกับแนะแนวและการสอนซ่อมเสริม พร้อมทั้ง
ประกาศยกเลิกเลิกรายวิชากิจกรรมทั้งหมด (กรมสามัญศึกษา 2526 : 4)

ส่วนนักการศึกษาต่างประเทศได้ให้ความหมายของกิจกรรมเสริมหลักสูตร
ไว้ต่างหาก ดังนี้

คาร์เตอร์ วี. กูด (Carter V. Good 1945: 7) ได้ให้ความหมายไว้ว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรเป็นโปรแกรมและการดำเนินงาน ซึ่งนักเรียนนักศึกษาหรือสถาบันการศึกษาจัดทำขึ้น มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความสนุกสนาน เพิ่มพูนความรู้ ให้โอกาสแสดงความสนใจ ความสามารถ ไม่มีการให้หน่วยกิต ต้องจัดหาเงินเพื่อดำเนินการเอง และอยู่ภายใต้การควบคุมของสถานศึกษา

โรเบิร์ต คัมบลิว เฟรดเคอริค (Robert W. Frederick 1959: 213) ให้ความหมายเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรว่า หมายถึงกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยนักเรียนสมัครใจ และเข้าร่วมในกิจกรรมโดยความเห็นชอบและสนับสนุนจากคณาจารย์ ไม่มีการให้คะแนนหรือหน่วยกิตใดๆ ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนเลื่อนชั้นหรือสำเร็จการศึกษา

จอร์จ วิลลาร์ด ฟราเซียร์ (George Willard Frasier 1960: 170) ให้ความหมายเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้เช่นเดียวกับ โรเบิร์ต คัมบลิว เฟรดเคอริค (Robert W. Frederick) และกล่าวเสริมไว้ว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรประเภทต่างๆ ซึ่งจัดขึ้นในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายนั้นไม่มีการนับหน่วยกิต เพื่อช่วยให้สำเร็จการศึกษา

กล่าวโดยสรุป กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดขึ้นเป็นกิจกรรมที่จัดเพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ต่างๆ ทั้งที่สืบเนื่องในหลักสูตรและไม่สืบเนื่องในหลักสูตร โดยจัดให้นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมด้วยความสมัครใจ มีเสรีภาพในการเลือกกิจกรรม และการเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียน ไม่มีการให้หน่วยกิตหรือคะแนนที่จะช่วยให้นักเรียนได้เลื่อนชั้นหรือสำเร็จการศึกษาแต่อย่างใด

ประวัติความเป็นมาของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

ในปี 246 ก่อนคริสตกาล พลาโต (Plato) นักปราชญ์ชาวกรีกได้ตั้งสถาบันการศึกษาชื่อ อคาเดมี (Academy) มีครูและนักเรียนช่วยกันดูแลกิจกรรมและทรัพย์สินของสถาบัน นักเรียนที่คู่และต้องได้รับเลือกจากนักเรียนอื่นๆโดยการ

ลงคะแนนลับ และให้ปฏิบัติหน้าที่เป็นกลุ่มๆละ 10 คน โรงเรียนต่างๆในสมัยนั้นและสมัยต่อมาได้นำวิธีการนี้ไปใช้ สถาบันนี้ตั้งอยู่ประมาณ 900 ปี จนถึงสมัยจักรพรรดิจัสติเนียน (Justinian) ได้ทรงเลิกล้มสถาบันในปี ค.ศ.529 ต่อมา มีการจัดตั้งสถาบันไลเซียม (Lisium) โดยมีอริสโตเติล (Aristotle) ผู้เป็นศิษย์ของพลาโตเป็นผู้ตั้งขึ้น วิธีการดำเนินงานก็เช่นเดียวกับสถาบันอคาเดมีของพลาโต คือจัดให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรม นับว่าเป็นการให้การศึกษายิ่งอย่างหนึ่ง อริสโตเติลได้กล่าวว่า การยอมรับให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนนั้น เป็นทฤษฎีแห่งการศึกษาที่ว่าด้วยศิลปะแห่งการอยู่ร่วมกัน (สุรินทร์ สรสิริ 2503 : 687)

กิจกรรมเสริมหลักสูตรไม่ใช่เป็นของใหม่สำหรับการศึกษา เพราะได้เคยทำมาก่อนแล้วในโรงเรียนสมัยโบราณ เช่น โรงเรียนของชาวเอเชนส์ และสปาร์ตาร์ ได้จัดกิจกรรมเกี่ยวกับนักเรียนปะทะกับสิ่งแวดลอม และเป็นหน้าที่ของครูจะต้องจัดสิ่งแวดลอมที่มีคุณค่าแก่เด็ก เช่น กีฬา คนตรี ปาถกฐา โต้วาที และชุมนุมต่างๆ เป็นต้น

เมื่อประมาณ 60 ปีที่แล้วมา เอลเดอร์ เค. เฟรตเวล (Elder K. Fretwell) ได้เปิดสอนวิชากิจกรรมนอกหลักสูตร (Extra - Curricular Activities) ขึ้นที่วิทยาลัยครู มหาวิทยาลัยโคลัมเบีย สหรัฐอเมริกาในเมืองนิวยอร์ก เป็นผลให้โรงเรียนต่างๆเริ่มตื่นตัว และเห็นความสำคัญของกิจกรรมเสริมหลักสูตร (สุรินทร์ สรสิริ 2503 : 690)

ประวัติการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในประเทศไทย

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จเถลิงถวัลราชสมบัติเมื่อวันที่ 2 ตุลาคม 2411 นับได้ว่าเป็นการเริ่มต้นศักราชใหม่แห่งการศึกษาในประเทศไทย เพราะเพียงเวลา 3 ปีหลังจากทรงครองราชสมบัติ ก็มีพระบรม

ราชโองการประกาศเรื่องโรงเรียนว่า "ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้จัดโรงเรียนไว้ใ้พระบรมมหาราชวัง แล้วจัดคนในกรมพระอาลักษณ์ตั้งให้เป็นขุนนางพนักงานสำหรับเป็นครูสอนหนังสือไทย สอนคิดเลขและขนบธรรมเนียมราชการ" (กระทรวงศึกษาธิการ 2513 : 1) สมัยที่กล่าวถึงนี้ หลักสูตรในความหมายที่ว่า เป็นระเบียบแบบแผน เป็นลายลักษณ์อักษรนับได้ว่าไม่มีสิ่งที่จะยึดถือเป็นแนวทางแทนหลักสูตรนั้นคือ แบบเรียนหลวงทั้งหมดมี 6 เล่ม เป็นแบบเรียนภาษาไทยแต่งโดย หลวงสารประเสริฐ ปลัดกรมพระอาลักษณ์ หนังสือชุดนี้จัดได้ว่าเป็นหลักสูตรการสอนภาษาไทยแก่นักเรียนในสมัยนั้น ต่อมาในปีพ.ศ. 2428 และปีพ.ศ. 2433 ได้มีประกาศการเรียนหนังสือ และพระราชบัญญัติการสอบวิชาตามลำดับ (กระทรวงศึกษาธิการ 2513 : 3) พระราชบัญญัติดังกล่าวนี้ ต่อมามีการปรับปรุงแก้ไขเป็นรูปลักษณะของหลักสูตร ในสมัยต่างๆของการจัดการเรียนการสอนนับแต่ปีพ.ศ. 2428 เป็นต้นมา การมาโรงเรียนนั้นคือการมาเรียนหนังสือวิชาต่างๆที่นอกเหนือออกไป เช่น วิชาที่มุ่งสั่งสอนอบรมให้มีสุขภาพอนามัยดี ให้มีรสนิยมในศิลปะ หรือเพื่อประโยชน์แห่งสุขภาพทางจิต ให้มีฝีมือในการประดิษฐ์ตกแต่งในงานประเภทหัตถศิลป์หรือการทำงานในครัวเรือน นอกจากนี้ยังมีวิชาลูกเสือและอนุภาซาคเป็นต้น วิชาและกิจกรรมดังกล่าวข้างต้น ได้เข้ามามีส่วนในหลักสูตรสามัญศึกษาแต่ยังจัดอยู่นอกหลักสูตร โดยถือว่ามิใช่เป็นหน้าที่ของโรงเรียนที่จะต้องสอน เด็กจะได้รับการอบรมสั่งสอนในเรื่องพิเศษนอกเหนือออกไปจะเป็นทางผู้ปกครองหรือครูอาจารย์ก็ตาม (กระทรวงศึกษาธิการ 2513 : 169) จะเห็นได้ว่าวิชากิจกรรมต่างๆอันจัดได้ว่าเป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตร ได้เริ่มมีบทบาทนับตั้งแต่การจัดการศึกษาในยุคต้นๆของไทย เช่น ในปีพ.ศ. 2491 มีหลักสูตรเตรียมอุดมศึกษาได้จัดให้มีกิจกรรมพลศึกษา กนตรี หรือชิงช้า การลูกเสือหรืออนุภาซาค ไว้เป็นกิจกรรมนักเรียนโดยจัดไว้นอกอัตราเวลาเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ 2513 : 183)

เมื่อพิจารณาถึงความเป็นมาของกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะเห็นว่า หลักสูตรในสมัยต่อมาให้ความสำคัญของกิจกรรมเสริมหลักสูตรมากยิ่งขึ้นเป็นลำดับมา จน

กระทั่งถึงหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 กระทรวงศึกษาธิการ จัดให้กิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นกิจกรรมหนึ่งในลิมประเภทของกิจกรรมนักเรียน เรียกว่า กิจกรรมส่งเสริมวิชาต่างๆในหลักสูตร โดยจัดกิจกรรมนี้เข้าไปในหลักสูตร ทั้งระดับประถมและมัธยมศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ 2524 : 2)

ความสำคัญของกิจกรรมเสริมหลักสูตร

กิจกรรมเสริมหลักสูตรนับว่ามีความสำคัญ และจำเป็นต่อการจัดการเรียน การสอน ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นอย่างยิ่ง เพราะหลักการของหลักสูตร มัธยมศึกษาตอนปลายที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน มิได้มุ่งเน้นที่จะพัฒนาและเน้นหนักในด้าน เนื้อหาวิชาแต่เพียงอย่างเดียว หลักการของหลักสูตรยังมุ่งเน้นการผสมผสานความรู้ กับการปฏิบัติให้สอดคล้องกัน ให้ผู้เรียนใช้ความร่วมมือใช้ความรู้ความสามารถ ที่ นำไปใช้ปฏิบัติและประกอบอาชีพได้จริง หรือเพื่อหาความรู้เพิ่มเติม หรือเพื่อเป็น พื้นฐานสำหรับการศึกษาในระดับสูงขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ 2523 : 7) ซึ่ง หลักการของหลักสูตรดังกล่าว เปิดโอกาสให้กิจกรรมเสริมหลักสูตรได้มีส่วนร่วม ในหลักสูตร อันจะทำให้การเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นไป ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดกิจกรรมเสริมหล หลักสูตรไว้ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 โดยกำหนดให้เป็น กิจกรรมหนึ่งในลิมประเภทของกิจกรรมนักเรียนเรียกว่า กิจกรรมส่งเสริมวิชาต่างๆ ในหลักสูตร (กระทรวงศึกษาธิการ 2523 : 2)

กิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นสิ่งที่จะช่วยพัฒนาการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจึงนับว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่จะต้องจัดให้นักเรียน โดยมีเหตุผล ดังนี้

1. กิจกรรมเสริมหลักสูตร สามารถให้นักเรียนแสดงออกในด้านความสนใจ ความสามารถพิเศษและความกระตือรือร้น เช่น กิจกรรมทางด้านการค้นคว้าทดลอง

กิจกรรมชุมนุมวิทยาศาสตร์ เป็นต้น และในการนี้กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่นักเรียนเลือก จะต้องเป็นไปโดยความสมัครใจ โดยมีอิสระในการเลือกและตระหนักในความรับผิดชอบ

2. เพื่อสนองความต้องการของนักเรียนในทางจิตวิทยา ซึ่งต้องการยอมรับของบุคคลในวัยเดียวกัน การเป็นสมาชิกของกลุ่ม การยกย่องชมเชย ความสำเร็จ การฝึกทักษะ ความช่วยเหลือทางวิชาการ การอยู่ในสภาพแวดล้อมที่อบอุ่นเป็นมิตรและเข้าใจกัน เพื่อทดแทนสิ่งที่คนขาด เช่น ความสามารถในการเรียน ความสามารถในการเล่นกีฬา เป็นต้น

3. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร จะช่วยให้นักเรียนรู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์และคุณค่าต่อส่วนรวมและตนเอง เพราะเมื่อนักเรียนมีกิจกรรมที่ตนสนใจร่วมทำกับเพื่อน จะทำให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ยังอาจเกิดความสนใจใหม่ๆขึ้น เพราะได้พบกับบุคคลที่มีความสนใจเหมือนกัน และกิจกรรมบางประเภทอาจช่วยให้นักเรียนได้พบกับสิ่งที่มีค่าต่อชีวิตในภายภาคหน้า (Harry C. McKown 1960: 510)

4. ทำให้เกิดมนุษยสัมพันธ์อันดีระหว่างนักเรียนและนักเรียน นักเรียนกับครูอาจารย์ เพราะการได้ทำงานร่วมกัน ทำให้บุคคลได้มีโอกาสรู้จักกันมากขึ้น มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซักถามข้อข้องใจและข้อเท็จจริงซึ่งแต่ละฝ่ายต้องการทราบ แต่สำหรับครูอาจารย์นั้นจะต้องระมัดระวังเรื่องการวางตนให้ถูกต้องกับจรรยาบรรณของอาชีพและวัฒนธรรมอันดีงาม (ชญู แสงศักดิ์ 2513 : 4)

5. กิจกรรมเสริมหลักสูตรช่วยพัฒนาความเป็นผู้นำของเด็กได้ดีกว่าการเรียนการสอนตามปกติ ครูหรืออาจารย์ที่ปรึกษาจะต้องปล่อยให้เด็กได้มีโอกาสจัดทำกันเอง มีโอกาสในการเลือกและทำกิจกรรมด้วยตนเอง นอกจากเด็กจะต้องการความช่วยเหลือบางประการ เพราะถ้าครูช่วยมากเกินไป สภาพของการจัดกิจกรรมจะไม่แตกต่างไปจากการเรียนการสอนตามปกติ

นักการศึกษาไทยและต่างประเทศ เห็นความสำคัญของกิจกรรมเสริมหลักสูตร ว่า มีความสำคัญต่อการพัฒนาตัวนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง โดยมีความเห็นต่างๆ ดังนี้

ลาวัลย์ ฌองจันทร์ (2514 : 4) กล่าวว่า "กิจกรรมเป็นส่วนหนึ่งของการให้การศึกษา โรงเรียนจะต้องจัดกิจกรรมขึ้นเพื่อช่วยให้นักเรียนได้แสดงออกถึงความสนใจ ความถนัดตามธรรมชาติที่แท้จริง กิจกรรมจะเป็นเครื่องมือช่วยอบรมนักเรียนให้รู้จักปรับตนเองในการทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบและเสียสละเพื่อส่วนรวม ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีในระบบประชาธิปไตย กิจกรรมเป็นการสร้างประสบการณ์ตามความแตกต่างของนักเรียน เพื่อสร้างเจตคติที่ดี และพัฒนาบุคลิกภาพอันพึงประสงค์

ประชุมสุข อาชาวาร์ุง (2524 : 4) ให้ข้อคิดเห็นว่า การพัฒนาทัศนคติทางวิทยาศาสตร์คือ อุดมการณ์ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิทยาศาสตร์ทั้งในและนอกห้องเรียน การพัฒนาทัศนคติทางวิทยาศาสตร์และทัศนคติต่อวิทยาศาสตร์นี้แหละคือ การศึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่มีนัยสำคัญต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าขึ้น

ฉวี ถีระวงษ์ (2526 : 7) กล่าวว่า "การจัดกิจกรรมเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน เพราะกิจกรรมเป็นสิ่งที่สร้างเสริมคุณธรรมต่างๆได้ด้วยตนเอง"

นักการศึกษาต่างประเทศให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญ และคุณประโยชน์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตร ดังนี้

ฮาร์รี ซี. แมคคาวน์ (Harry C. McKown 1938: 18) มีความเห็นสรุปไว้ว่า

1. หลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นสิ่งที่แยกออกจากกันไม่ได้ แม้ว่าวิธีการ อุปกรณ์และเครื่องมือในการจัดทำนั้นแตกต่างกัน แต่นักเรียนและครู

อาจารย์เป็นบุคคลกลุ่มเดียวกัน และจุดมุ่งหมายพื้นฐานของการจัดการศึกษาก็เป็นอันเดียวกัน

2. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรมีความสำคัญเท่าเทียมกับการเรียนการสอนตามปกติ

3. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นพื้นฐานของการศึกษา

เคนเนธ วิลคอกซ์ (Kenneth Wilcox 1966: 2) กล่าวว่า การเข้าร่วมการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรอย่างเอาจริงเอาจัง ไม่ว่าจะเป็นการดำเนินงานหรือการเข้าร่วมแข่งขันกีฬา จะช่วยสร้างอุปนิสัยของแต่ละบุคคลได้

นาธาน เอส. เบลานท์ และเฮอ์เบิร์ต เจ. เคลาส์เมียร์ (Nathan S. Blount and Herbert J. Klausmeier 1968: 535) มีความเห็นว่าการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยพัฒนาความเป็นผู้นำ การรู้จักเคารพนับถือผู้อื่น การมีสุขภาพดีมีความสุข มีทักษะในการใช้ส่วนต่างๆของร่างกาย มีอารมณ์ที่มั่นคง มีความสามารถที่จะดำรงตนอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข และมีค่านิยมในเรื่องจริยธรรม และกล่าวว่า "กิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยให้นักเรียนมีอารมณ์มั่นคง รู้จักค่านิยมต่างๆซึ่งจะช่วยให้เขาสร้างสัมพันธภาพกับคนในวัยเดียวกันหรือกับผู้ใหญ่ได้ และยังช่วยให้เขาได้มีโอกาสร่วมทำงานกับผู้อื่นกว้างขวางขึ้น ทั้งเพื่อนนักเรียนครูอาจารย์ และผู้ปกครอง"

จอห์น อาร์. แชนนอน (John R. Shannon 1949: 275) ให้ความคิดว่า การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรควรจะได้รับพิจารณาว่าเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งซึ่งจะต้องคำนึงถึงเมื่อมีการจัดหลักสูตร เมื่อเป็นที่ยอมรับว่าการจัดการศึกษานั้นสามารถที่จะช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียนได้ กิจกรรมเสริมหลักสูตรจะมีบทบาทในเรื่องนี้ ยิ่งกว่าการเรียนการสอนในชั้นเรียน เพราะกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะช่วยให้นักเรียนได้มีโอกาสพัฒนาบุคลิกภาพของตนเอง ไปตามแนวทางที่พึงปรารถนาของผู้พบเห็นยิ่งขึ้น

อดอล์ฟ อันรูห์ (Adolph Unruh 1949: 275) ได้ให้ความเห็นว่า ไม่ควรพิจารณากิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นกิจกรรมพิเศษนอกเหนือไปจากการเรียนการสอน เพราะกิจกรรมเสริมหลักสูตรจะสามารถให้ประสบการณ์ที่ดีที่สุดตามความต้องการของหลักสูตร ซึ่งเน้นการปรับตัวของนักเรียนชายหญิงให้ดำรงตนอยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้กิจกรรมเสริมหลักสูตรยังสามารถให้บทเรียนอันมีคุณค่ายิ่งแก่ชีวิตด้วย

กล่าวโดยสรุปในด้านความสำคัญของกิจกรรมเสริมหลักสูตร จะเห็นได้ว่านักการศึกษาไทยและต่างประเทศต่างก็มีความเห็นสอดคล้องกันในประโยชน์ของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่อการจัดการเรียนการสอนควบคู่ไปกับการเรียนการสอนตามปกติในห้องเรียน ในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรขึ้นในโรงเรียน โดยให้นักเรียนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมโดยแท้จริงแล้วจะช่วยให้นักเรียนได้รับความรู้ทั้งทางด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เจตพิสัย (Affective Domain) และทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) ตามการจำแนกของ เบนจามิน เอส. บลูม (Benjamin S. Bloom 1956: 19) คียิ่งขึ้น ดังนั้นการจัดการเรียนการสอน ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมให้มากที่สุด

ตอนที่ 2 ประเภทและรูปแบบในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

นักการศึกษาได้ให้แนวทางในการจัดกิจกรรมไว้หลายประเภทและหลายรูปแบบ นักการศึกษาไทยและต่างประเทศ ได้ให้แนวทางในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรไว้ ดังนี้

วัชรวิ ทวีพรมย์ (2516 : 3) ได้จำแนกกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็น 3 ประเภทใหญ่ๆตามระดับการศึกษาคือ ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา แต่ละระดับประกอบด้วยกิจกรรมย่อย ดังนี้ กรีฑา ละคอน คนตรี การจัดทำหนังสือพิมพ์ ความสนใจพิเศษ การบริหารกิจการนักเรียน

จูโร สียากาศ ได้ให้รูปแบบการจัดกิจกรรมนักเรียนไว้ ดังนี้

1. ในการจัดกิจกรรมนั้น ควรให้นักเรียนเลือกเข้ากิจกรรมตามความถนัด ความสนใจต่างๆไม่เป็นการบังคับ โดยตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ บังคับให้นักเรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรม แต่ไม่บังคับว่าจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมอะไร

2. ไม่ควรนำคะแนนมาใช้ในการจัดกิจกรรม หรือนำมาเป็นสิ่งยั่วยุ ควรนำสิ่งอื่นที่ไม่ใช่คะแนนมาเป็นสิ่งเร้า เช่น

- เน้นให้เห็นคุณค่าของกิจกรรม
- มีเจตคติที่ดีต่อกิจกรรมนั้น
- สนุกสนานเพลิดเพลิน
- เน้นให้เห็นประโยชน์ของการเข้าร่วมกิจกรรม

3. การจัดกิจกรรมนักเรียนควรเป็นเรื่องของนักเรียนจริงๆ เป็นลักษณะให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง คือให้นักเรียนจัดการเอง วางแผนเอง โดยครูเป็นผู้ให้คำปรึกษาช่วยเหลือเล็กน้อยอยู่ในกรอบประเพณี ไม่ออกนอกกรอบนอกทาง

4. การจัดกิจกรรมทุกประเภทต้องมีกติกา ระเบียบข้อบังคับ เพื่อเป็นแนวทางให้เด็กดำเนินการอย่างถูกต้อง (จูโร สียากาศ, บรรยาย)

ฮาร์วี ซี. แมคคาร์น (Harry C. McKown: 1938: 7-8) ได้แบ่งกิจกรรมออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆคือ ประเภทซึ่งจัดขึ้นเฉพาะกลุ่ม และประเภทซึ่งจัดขึ้นเป็นกลุ่ม ทั้งสองประเภทต่างกันในแต่ละระดับการศึกษา โดยระดับประถมและระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แบ่งประเภทย่อย ได้ 6 - 8 ประเภท ได้แก่กิจกรรมประเภทการประชุม (Assembly) กิจกรรมประเภทซึ่งจัดตอนกลางคืน (Club Night) กิจกรรมประเภทสมาคมและการพักผ่อน (Social and Recreation) กิจกรรมประเภทสร้างเสริมความสัมพันธ์ (Joint Programs) กิจกรรมประเภทแลกเปลี่ยนสิ่งของ ความรู้หรือความเข้าใจ (Club Exchanges) กิจกรรมประเภทการช่วยพัฒนาสภาพการศึกษา (Replacing and Repairing School Property) กิจกรรมประเภทสร้างเสริมการเรียนการสอน (Club

Assistants to the Teachers) และกิจกรรมประเภทย่อย ประกอบด้วยชุมนุม
 ต่างๆ ส่วนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและระดับอุดมศึกษา เน้นการจัดกิจกรรมเป็น
 กลุ่มเฉพาะเพศ เป็นกิจกรรมกลุ่มนักเรียนชายหรือนิสิตชาย และกิจกรรมกลุ่มนักเรียน
 หญิงหรือนิสิตหญิง

นาธาน เอส. เบลานท์ และเฮอริเบิร์ต เจ. เคลาส์เมียร์ (Nathan S.
 Blount and Herbert J. Klausmeier 1968: 535) ให้ความสำคัญ

กิจกรรมเสริมหลักสูตรในระดับมัธยมศึกษาออกเป็น 6 ประเภทคือ

1. กิจกรรมประเภทวิชาการ งานอดิเรก การให้บริการและระบบ
 ที่สมาชิกช่วยตัวเอง
2. กิจกรรมประเภทที่จัดขึ้นเฉพาะนักศึกษาชายหรือหญิง และกิจกรรม
 เฉพาะกลุ่ม
3. กิจกรรมประเภทการปกครองและบริการ
4. กิจกรรมประเภทกีฬา คนตรี ละคอน ศิลป หนังสือนิพนธ์
5. กิจกรรมประเภทเข้าสมาคม
6. กิจกรรมประเภทจัดแคมป์

ดิวกัลด์ เอส. อาร์บัคเคิล (Dugald S. Arbuckle 1968: 250-258)
 ให้ความสำคัญกิจกรรมเสริมหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลายไว้เป็น 3 ประเภท
 ใหญ่ๆคือ กีฬา กิจกรรมเฉพาะนักเรียนชายหญิง และกิจกรรมประเภทชุมนุม
 ได้แก่ ชุมนุมศาสนา ชุมนุมค่านิชาการ ชุมนุมละคอน ชุมนุมหนังสือนิพนธ์ ชุมนุม
 ปาถกฐาและโต้วาที

จากทัศนะของนักการศึกษาของไทยและต่างประเทศ เกี่ยวกับประเภทและ
 รูปแบบในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร กล่าวโดยสรุปได้ว่าการจัดคล้ายกัน เช่น
 การจัดกิจกรรมในรูปของชุมนุมต่างๆ เพื่อให้การจัด การเรียนการสอนในหลักสูตร
 คืบข้างขึ้น

การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร

จากการศึกษาถึงการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ของกระทรวงศึกษาธิการ แบ่งออกได้เป็น 3 ตอน คือ หลักสูตรการจัดกิจกรรมนักเรียน การบริหารงาน กิจกรรมนักเรียนและการวางแผนงานกิจกรรม และเกณฑ์การจัดชุมนุม

หลักสูตร การจัดกิจกรรมนักเรียน

1. หลักการและเหตุผล

เนื่องจากรัฐบาลมีนโยบายที่จะปลูกฝังเยาวชนของชาติไทย ให้มีคุณธรรม ระเบียบวินัย ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ตลอดจนการดำรงส่งเสริมเอกลักษณ์และวัฒนธรรมไทย เพื่อความเป็นเอกราชความมั่นคงของชาติ ตลอดจน

เพื่อเป็นการสนองนโยบายของรัฐบาล และให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษา จึงสมควรวางหลักเกณฑ์และวิธีการจัดกิจกรรมนักเรียนเสียใหม่ (กระทรวงศึกษาธิการ 2520 : 1)

2. จุดประสงค์

- 2.1 เพื่อให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย
- 2.2 เพื่อให้มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- 2.3 เพื่อให้มีความเข้าใจและเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
- 2.4 เพื่อให้มีความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ภายในขอบเขตของกฎหมาย
- 2.5 เพื่อให้มีความซาบซึ้งในคุณค่า ค่านิยมและส่งเสริมเอกลักษณ์วัฒนธรรมอันดีงามของชาติไทย
- 2.6 เพื่อให้เกิดความรักและความสามัคคีในหมู่คณะ

- 2.7 เพื่อส่งเสริมทักษะ ความถนัด และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
- 2.8 เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางร่างกายและจิตใจ และให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- 2.9 เพื่อให้รู้จักบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม และสร้างเสริมความมั่นคงของชาติ
- 2.10 เพื่อให้เป็นผู้มีคุณธรรมและวัฒนธรรมอันดีงาม
- 2.11 เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา

3. ขอบข่ายและประเภทของกิจกรรมนักเรียน

3.1 ขอบข่ายของกิจกรรมนักเรียน

กิจกรรมนักเรียนเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ในหลักสูตรให้กว้างขวางยิ่งขึ้น เพื่อสนองความสนใจและเพื่อส่งเสริมการพัฒนาบุคลิกภาพอุปนิสัยของนักเรียนให้เหมาะสมกับสังคมประชาธิปไตย

3.2 ประเภทของกิจกรรม

- 3.2.1 กิจกรรมลูกเสือหรืออเนกภาษา หรือเนตรนารี หรือกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์
- 3.2.2 กิจกรรมศาสนา
- 3.2.3 กิจกรรมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย
- 3.2.4 กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
- 3.2.5 กิจกรรมการใช้ห้องสมุด
- 3.2.6 กิจกรรมส่งเสริมการใช้สินค้าไทย
- 3.2.7 กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม
- 3.2.8 กิจกรรมทัศนศึกษา
- 3.2.9 กิจกรรมนันทนาการ
- 3.2.10 กิจกรรมส่งเสริมวิชาการต่างๆในหลักสูตร

(กระทรวงศึกษาธิการ 2520 : 2)

3.3 กิจกรรมทั้ง 10 ประเภทใน 3.2 นี้ แต่ละประเภทโรงเรียน อาจจัดแยกเป็นกิจกรรมย่อยๆได้อีกหลายกิจกรรม เช่น 3.2.4 กิจกรรมส่งเสริม การเกษตรและสหกรณ์ อาจแยกจัดเป็นชุมนุมยุวกลีกรในระดับประถมศึกษา หรือ ชุมนุมเกษตรกรในอนาคคแห่งประเทศไทย ในระดับมัธยมศึกษา หรือชุมนุมสหกรณ์ เป็นต้น

3.4 โรงเรียนใดจะจัดกิจกรรมประเภทใด หรือจัดเป็นชุมนุมต่างๆ อย่างใดในแต่ละภาคเรียน ให้อำนาจงานให้เจ้าสังกัดทราบ ดังนี้

3.4.1 โรงเรียนสังกัดส่วนกลาง ให้อำนาจงานอธิบดีเจ้าสังกัด

3.4.2 โรงเรียนราษฎร์ในส่วนกลาง ให้อำนาจงานเลขาธิการ คณะกรรมการการศึกษาเอกชน

3.4.3 โรงเรียนที่อยู่ในความควบคุมดูแลของผู้ว่าราชการ จังหวัด ให้อำนาจงานผู้ว่าราชการจังหวัด

3.4.4 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ให้อำนาจงานผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

3.4.5 โรงเรียนองค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้อำนาจงานผู้ว่าราชการจังหวัด

3.4.6 โรงเรียนเทศบาล ให้อำนาจงานนายกเทศมนตรี

4. หลักเกณฑ์การจัดกิจกรรม

4.1 การจัดกิจกรรมต้องเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลในการดำเนินงานพัฒนาการศึกษา เพื่อส่งเสริมความเจริญมั่นคงของชาติ

4.2 จะต้องเป็นไปเพื่อวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

4.3 จะต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมนักเรียนให้มีระเบียบวินัยในตนเอง

4.4 จะต้องเป็นไปเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูและนักเรียน

4.5- การจัดกิจกรรมจะต้องปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ

4.6 การจัดกิจกรรมใดๆจะต้องมีโครงการและระเบียบข้อบังคับ

ของกิจกรรม โครงการและระเบียบข้อบังคับนั้นจะต้องเป็นของโรงเรียน

4.7 นักเรียนจะต้องเข้าร่วมกิจกรรมอย่างหนึ่งตามความสามารถ ความถนัด ความสนใจไม่น้อยกว่า 1 อย่าง การเข้าร่วมกิจกรรมของนักเรียนในแต่ละภาคเรียนจะเป็นกิจกรรมอย่างเดียวกันหรือไม่ก็ได้

4.8 ทุกกิจกรรมจะต้องมีครูอาจารย์ในโรงเรียน เข้าร่วมรับผิดชอบ ดำเนินการ

4.9 บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมจะต้องเป็นบุคคลที่ปฏิบัติงานอยู่ในสถานศึกษานั้น เว้นแต่วิทยากรให้อยู่ในดุลยพินิจของหัวหน้าสถานศึกษา

4.10 การจัดให้มีกิจกรรมเลือกใดๆหรือไม่ ให้อยู่ในดุลยพินิจของหัวหน้าสถานศึกษานั้นๆ

4.11 การจัดกิจกรรมใดๆให้โรงเรียนควบคุมเรื่อง การรับ - จ่าย เงินหรือพัสดุสิ่งของอื่นๆ ให้เป็นไปตามระเบียบและประหยัดเพื่อความมั่นคงและปลอดภัยของชาติ

4.12 ในกรณีที่หัวหน้าสถานศึกษานั้นๆพิจารณาเห็นว่ากิจกรรมใดๆ ไม่เหมาะสม มีการกระทำหรืออาจนำมาซึ่งภัยอันตรายต่อความมั่นคงของชาติ ให้หัวหน้าสถานศึกษาสั่งยกเลิกกิจกรรมนั้นๆเสีย ให้กรมเจ้าสังกัดควบคุมให้เป็นไปตามระเบียบนี้

5. สิ่งที่สถานศึกษาต้องเตรียมการ

5.1 สถานที่ภายในโรงเรียนซึ่งใช้เป็นปฏิบัติการกิจกรรมของชุมนุม

5.2 ค่าใช้จ่ายของชุมนุมหรือชมรมที่จัดขึ้น (ถ้ามี)

5.3 กำหนดระเบียบข้อบังคับและโครงการของแต่ละกิจกรรม

6. การประเมินผล

ให้ดูจากพฤติกรรมและผลงานของทั้งรายบุคคลและส่วนรวม เมื่อพิจารณาถึงการประเมินผล จากระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผล การเรียน ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ดังนี้

ข้อ 8

ณ หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาทั้งหมดที่จัดกิจกรรมของแต่ละภาคเรียน หรือหมายถึง "ผ่าน"

มณ หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมไม่ถึงร้อยละ 80 ของเวลาทั้งหมดที่จัดกิจกรรมของแต่ละภาคเรียน หรือหมายถึง "ไม่ผ่าน"

ข้อ 9 การตัดสินผลการเรียนให้ถือปฏิบัติ ดังนี้

9.8 ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมตั้งแต่ร้อยละ 80 ของเวลาที่จัดกิจกรรมของแต่ละภาคเรียนให้ถือว่าผ่านและให้อักษร "ณ" ในกรณีที่ผู้เรียนเข้าร่วมกิจกรรมไม่ถึงร้อยละ 80 ให้ใช้อักษร "มณ"

นอกจากนี้ ผู้เรียนที่จะได้รับพิจารณาอนุมัติให้จบหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น จะต้องใช้เวลาเข้าร่วมกิจกรรมตามข้อ 11.1.4 ที่ระบุว่า นักเรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมและมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาทั้งหมดที่จัดกิจกรรมของแต่ละภาคเรียน

ในกรณีที่นักเรียนมีคุณสมบัติครบตามข้อ 11.1 ที่ระบุว่า นักเรียนต้องเรียนตามแผนการเรียนที่กำหนดไว้ เรียนได้จำนวนหน่วยการเรียนในวิชาบังคับครบตามหลักสูตร ได้จำนวนหน่วยการเรียนสะสมไม่น้อยกว่า 75 หน่วยการเรียน และต้องเข้าร่วมกิจกรรมโดยมีเวลาเข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาทั้งหมดที่จัดกิจกรรมของแต่ละภาคเรียน ในกรณีที่นักเรียนมีคุณสมบัติครบตามข้อ 11.1 ดังกล่าวก่อนเวลา 6 ภาคเรียนหรือ 3 ปี ก็ให้สถานศึกษาอนุมัติให้จบหลักสูตรได้ โดยความเห็นชอบของกลุ่มโรงเรียน (กระทรวงศึกษาธิการ 2524 : 3-4) แม้ว่านักเรียนจะเข้าร่วมกิจกรรมไม่ครบทั้ง 6 ภาคเรียนก็อนุมัติให้จบหลักสูตรได้ เช่น เรียนได้ครบตามหลักสูตรภายใน 5 ภาคเรียนและได้ "ณ" ทั้ง 5 ภาคเรียน ก็ถือว่าจบหลักสูตรได้

การบริหารงานกิจกรรมเสริมหลักสูตรหรือกิจกรรมนักเรียน

งานกิจกรรมนักเรียนแต่เดิมมา เป็นงานที่มีขอบเขตจำกัดเฉพาะนักเรียนที่สนใจกลุ่มหนึ่ง หรือมีฉันทน์ก็จำกัดอยู่เฉพาะกิจกรรมบางประเภทที่กำหนดรูปแบบไว้ชัดเจน แต่ตามโครงสร้างหลักสูตร พ.ศ.2521 และพ.ศ.2524 โรงเรียนต้องจัดกิจกรรมนักเรียนให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และสนองความสนใจของนักเรียนทุกคนด้วย ดังนั้นกิจกรรมนักเรียนจึงเป็นงานที่ต้องการทั้งคุณภาพและปริมาณ

งานกิจกรรมนักเรียนในปัจจุบันมีขอบข่ายกว้างขวางมาก จำเป็นต้องอาศัยปัจจัยหลายด้าน ทั้งกำลังความคิด กำลังคน สถานที่และงบประมาณในการจัดระบบงานให้มีเอกภาพ มีแนวการดำเนินงานเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีความต่อเนื่อง และประสานสัมพันธ์ของผู้ร่วมงานทั้งแนวกิ่งและแนวราบ นับตั้งแต่ผู้บริหารโรงเรียนที่ได้รับมอบหมาย หัวหน้าหมวดกิจกรรม และครูที่ปรึกษากิจกรรมซึ่งต้องร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดตามบทบาทและหน้าที่ที่ควรกำหนดไว้ให้ชัดเจน ในที่นี้จะแยกกล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร ดังนี้คือ

บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหาร

1. กำหนดนโยบายของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมให้แน่ชัด
2. กำหนดระเบียบการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร
3. วางแผนงานกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยรวบรวมข้อมูลและศึกษาสภาพความพร้อมของโรงเรียนค้นบุคลากร สถานที่ อุปกรณ์ งบประมาณ
4. คัดลึนใจเลือกกิจกรรมตามความพร้อม

5. รายงานกิจกรรมเสริมหลักสูตรประเภทต่างๆ และการจัดชุมนุมในแต่ละภาคเรียนให้เจ้าสังกัดทราบ

6. สิ่งยกเลิกหรือระงับกิจกรรมหรือชุมนุมต่างๆ ที่เห็นว่าจะก่อให้เกิดปัญหาหรือไม่เหมาะสม หรือมีการกระทำที่อาจนำมาซึ่งภัยอันตรายต่อความมั่นคงของชาติ

7. จักรระบบงานหรือรูปองค์การของสายบริหารงานกิจกรรม

8. กำหนดขอช่วยหน้าที่ความรับผิดชอบของหัวหน้าหมวดกิจกรรม และครูให้ชัดเจน

9. รวบรวมความคิดเห็นข้อเสนอแนะของทุกฝ่าย เพื่อประเมินผลการจัดกิจกรรม และนำไปสู่การปรับปรุงงานต่อไป (กรมสามัญศึกษา 2526 : 12 - 14) บทบาทและหน้าที่ของหัวหน้าหมวดกิจกรรม

1. ช่วยหัวหน้าสถานศึกษาในการจัดทำแผนงานและโครงการกิจกรรม

2. ร่วมกับครูที่ปรึกษากิจกรรมกำหนดคุณสมบัติของผู้ที่เลือกกิจกรรมนั้นๆ

3. ควบคุมดูแลเพื่อให้การดำเนินงานกิจกรรมเป็นไปตามเป้าหมาย และ

ระเบียบแบบแผนของทางราชการ

4. จัดทำโครงการงบประมาณรายจ่ายให้หมวดกิจกรรม

5. วิเคราะห์ปัญหาต่างๆในการดำเนินงานจัดกิจกรรมเพื่อหาแนวทางปรับปรุงและแก้ไขปัญหานั้นๆ

6. เป็นที่ปรึกษาของครูกิจกรรมในการดำเนินงานกิจกรรม

7. นิเทศกิจการปฏิบัติงาน การใช้วัสดุอุปกรณ์ของครูกิจกรรม

8. จัดหาวัสดุอุปกรณ์สำหรับใช้ในการปฏิบัติกิจกรรม

9. ติดต่อประสานงานกับข้าราชการครู ทั้งในสถานศึกษาและ

นอกสถานศึกษา

10. เสนอความเห็นต่อหัวหน้าสถานศึกษา ในกรณีที่ควรยกเลิกกิจกรรม บางประเภท

11. ประเมินผลงานกิจกรรมแต่ละกิจกรรม เสนอต่อหัวหน้าสถานศึกษา ทุกปลายภาคเรียน (กรมสามัญศึกษา 2526 : 15)

บทบาทและหน้าที่ของครูที่ปรึกษากิจกรรม

ครูที่ปรึกษาหรืออาจารย์ที่ปรึกษา กิจกรรมเสริมหลักสูตร มีความสำคัญ ยิ่งที่จะช่วยให้แนวทางการจัดกิจกรรม ไ้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังนั้นครูที่ปรึกษา ควรมีคุณสมบัติ ดังนี้

1. มีความเข้าใจและสามารถปรับตัว ให้เข้ากับนักเรียนได้
2. รู้วิธีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่ถูกต้อง
3. ยินดีเสียสละเวลาร่วมทำงานกับนักเรียน
4. มีหลักการสร้างความสามัคคี ระหว่างนักเรียนในสถาบันเดียวกัน

และทางสถาบัน

5. สามารถใช้กิจกรรมเบนความสนใจ และชักจูงให้นักเรียนมีพฤติกรรม การรวมกลุ่มในแนวทางที่ดี

แอนนา เฮเลน กาแลคเซอร์ (Anna Helen Gallagher 1965: 40)
ได้กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของครูที่ปรึกษากิจกรรมว่า "เป็นผู้ให้คำแนะนำเรื่อง วัตถุประสงค์ การดำเนินงานและโครงการ ช่วยให้นักเรียนจัดกิจกรรมและประเมิน ผล ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของนักเรียนและโรงเรียน ช่วยแนะนำให้รู้จัก จัดการ การประชาสัมพันธ์ และช่วยแนะนำวิธีปรับปรุงการประชุมและวิธีจัดหาเงิน

นาธาน เอส. บลันท์และเฮร์เบิร์ต เจ. คลอสไมเยอร์ (Nathan S. Blount and Herbert J. Klausmeier 1968: 535) ได้ให้ข้อคิดเห็น เกี่ยวกับบทบาทของครูที่มีต่อนักเรียน ในเรื่องกิจกรรมเสริมหลักสูตรว่า ครูควร ช่วยเหลือนักเรียน ในการเลือกประเภทกิจกรรมเสริมหลักสูตร เหมือนกับการ

ที่ครูจะต้องเตรียมบทเรียน เช่น ครูจะต้องกระตุ้นให้นักเรียนประเภทซื่อๆ เข้าร่วมกิจกรรมอย่างน้อย 1 ชนิด ในเวลาเดียวกันจะต้องช่วยยั้งนักเรียนซึ่งเรียนไม่เก่งไม่ให้เข้าร่วมกิจกรรมมากเกินไป เพื่อมีเวลาสำหรับเนื้อหาวิชาที่ต้องเรียนบ้าง

จากข้อคิดเห็นของนักการศึกษาต่างๆ พอที่จะสรุปบทบาทหน้าที่ของครูที่ปรึกษากิจกรรมได้ดังต่อไปนี้ คือ

1. รับผิดชอบการดำเนินงานการจัดกิจกรรม
2. จัดทำระเบียบข้อบังคับของแต่ละกิจกรรม
3. ประชาสัมพันธ์ให้นักเรียนเข้าใจความมุ่งหมายและแนวการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรม
4. ดำเนินการรับสมัคร
5. จัดประชุมนิเทศแก่สมาชิก
6. ร่วมกับคณะกรรมการดำเนินการ (นักเรียน) จัดทำแผนปฏิบัติงานและกำหนดโครงการต่างๆของแต่ละกิจกรรม
7. จัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน
8. ควบคุมกิจกรรมให้เป็นไปตามปฏิทินการปฏิบัติงานของแต่ละกิจกรรม
9. ปรับปรุงให้สมาชิกได้พัฒนาตามนโยบายของโรงเรียน
10. ช่วยเหลือเป็นที่ปรึกษาและร่วมทำกิจกรรมกับสมาชิกอย่างใกล้ชิด
11. ประสานงานกับครูอาจารย์ในโรงเรียน หัวหน้าหมวดกิจกรรมเพื่อให้กิจกรรมดำเนินไปด้วยดี
12. ควรประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรมของสมาชิกทุกครั้งและทุกสิ้นภาคเพื่อปรับปรุง
13. รายงานการประเมินผลต่อหัวหน้าสถานศึกษา

บทบาทและหน้าที่ของนักเรียน

ในฐานะที่นักเรียนเป็นผู้ดำเนินการหรือเข้าร่วมกิจกรรม ดังนั้นนักเรียนต้องเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะความรับผิดชอบในฐานะผู้ดำเนินงานหรือผู้เข้าร่วมกิจกรรม และบทบาทในฐานะเป็นผู้มาศึกษาหาความรู้ จึงควรรู้จักแบ่งเวลาทางด้านการเรียนและเวลาสำหรับจัดกิจกรรม

ในภาวะปัจจุบัน นักเรียนผู้ซึ่งมีบทบาทในการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร จะใช้เวลาบางส่วนเพื่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งในเวลาและนอกเวลาเรียนปกติ นักเรียนจึงต้องมีการประสานงานที่ดีกับครูที่ปรึกษา เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลอันเป็นไปตามจุดประสงค์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตรนั้นๆ ดังนั้นจึงพอที่จะสรุปบทบาทและหน้าที่ของนักเรียนได้ ดังนี้

1. ดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน ภายใต้คำแนะนำของครูที่ปรึกษากิจกรรม

2. ประชุมวางแผนและกำหนดโครงการที่จะทำในแต่ละภาคเรียน

3. จัดทำปฏิทินปฏิบัติงาน

4. ดำเนินงานและร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม

5. ประสานงานกับครูที่ปรึกษา กิจกรรม หัวหน้าหมวดกิจกรรม ครูที่ปรึกษา กิจกรรม อื่นๆ

6. จัดให้มีการแสดงผลงานของกิจกรรมที่ดำเนินการอยู่

7. การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรม ให้ครูที่ปรึกษา กิจกรรม ทราบเพื่อปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้นต่อไป (กรมสามัญศึกษา 2526 : 16)

ในการดำเนินงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมหัวหน้าสถานศึกษาอาจตั้งคณะกรรมการขึ้น เพื่อดำเนินการจัดกิจกรรมนักเรียน คณะกรรมการอาจประกอบด้วย

1. ผู้ช่วยผู้อำนวยการ (ฝ่ายใดแล้วแต่หัวหน้าสถานศึกษาจะมอบหมาย)

เป็นประธาน

2. หัวหน้าหมวดกิจกรรม เป็นรองประธาน
3. รองหัวหน้าหมวดกิจกรรม เป็นรองประธาน
4. หัวหน้าอาจารย์ที่ปรึกษากิจกรรม ชุมนุมต่างๆ เป็นกรรมการ
5. ครูกิจกรรม เป็นเลขานุการ

หน้าที่ของคณะกรรมการดำเนินการ อาจมีหน้าที่ต่างๆ ดังนี้

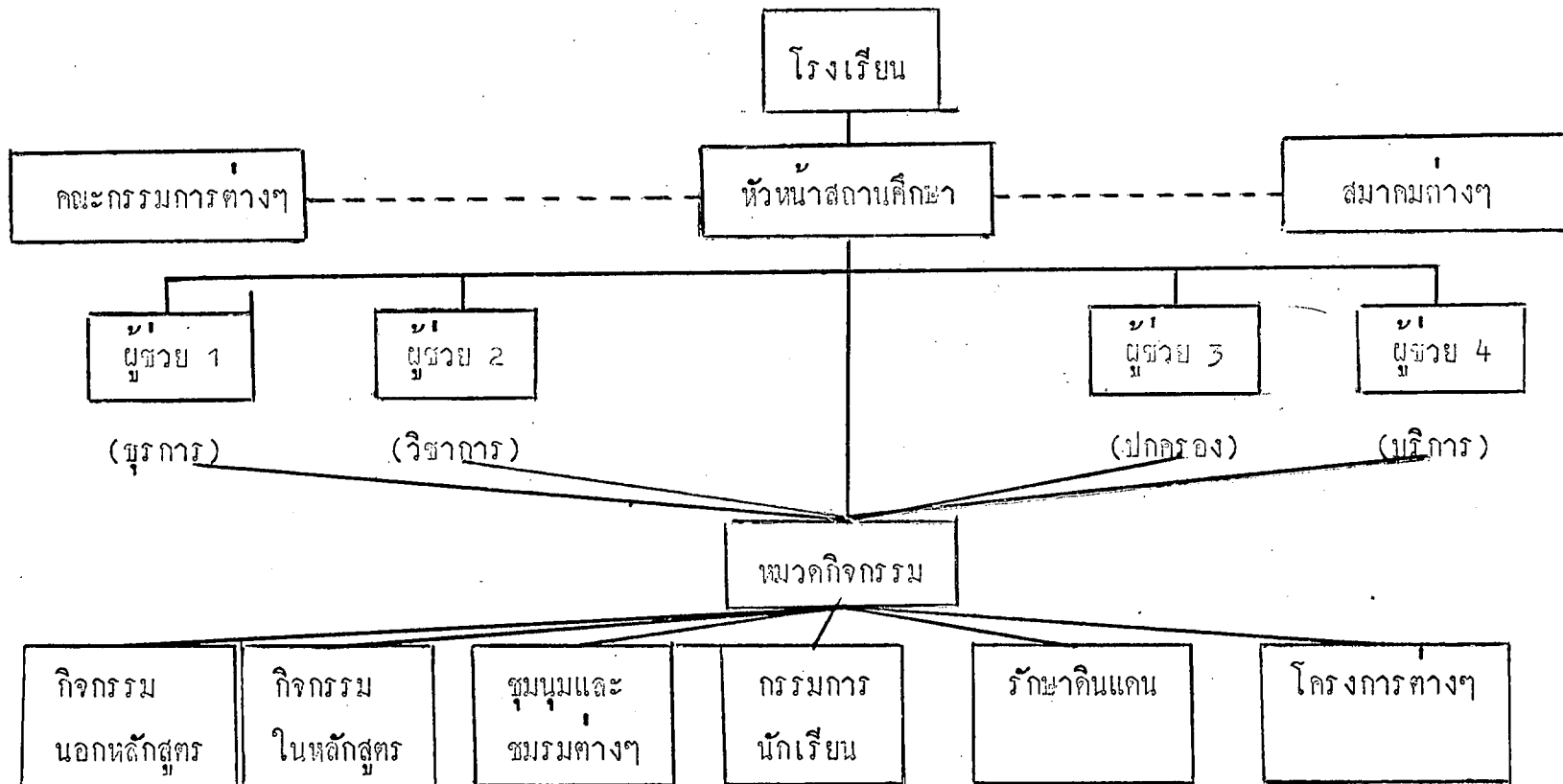
1. จัดกิจกรรมนักเรียนให้เป็นไปตามนโยบาย และเป้าหมายของโรงเรียน
2. กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการจัดกิจกรรมนักเรียน
3. พิจารณาโครงการและระเบียบข้อบังคับของกิจกรรมต่างๆ เพื่อเสนอ
 หัวหน้าสถานศึกษาเพื่อพิจารณาอนุมัติ
4. จัดให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัด
 และความสนใจทุกภาคเรียน
5. จัดให้ครูอาจารย์ในโรงเรียน ทำหน้าที่อาจารย์ที่ปรึกษารับผิดชอบ
 ค่าเนื้องานกิจกรรมทุกกิจกรรม
6. ตรวจสอบจัดทำบัญชีรับ-จ่าย หรือพัสดุสิ่งของให้เป็นไปตามระเบียบ
 ของทางราชการ
7. วิเคราะห์วิจัยให้ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานกิจกรรม เพื่อประเมิน
 ผลงาน

แผนภูมิการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา

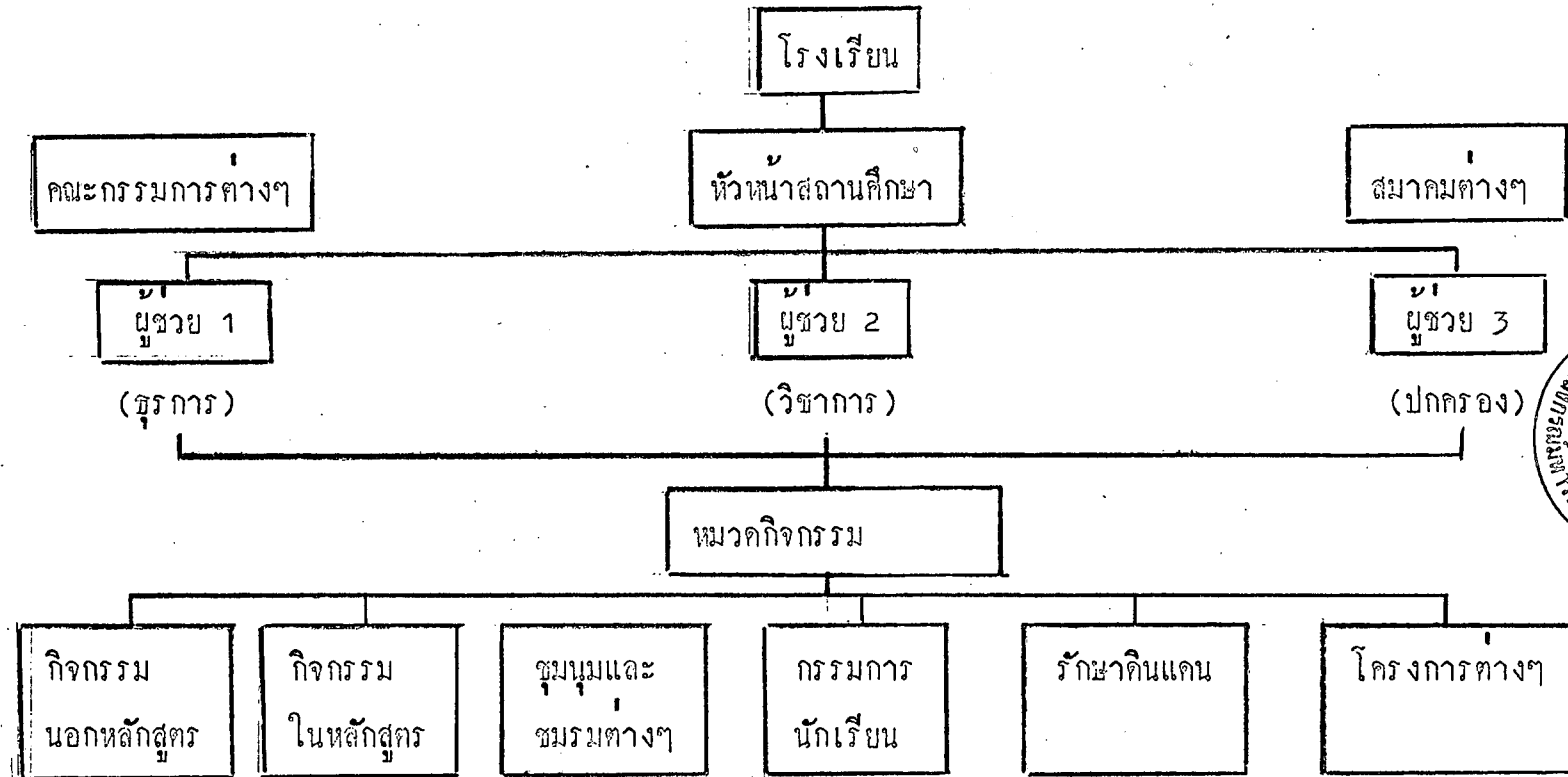
ในการดำเนินการจัดกิจกรรมนักเรียนหรือกิจกรรมเสริมหลักสูตรของ
 กระทรวงศึกษาธิการ พอที่จะแบ่งการดำเนินงานในค่านบริหารงานกิจกรรมนักเรียน
 ในลักษณะแผนภูมิได้ 4 ลักษณะ (กระทรวงศึกษาธิการ 2524 : 106-109)

1. แผนภูมิการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ (42 ห้องเรียนขึ้นไป)
2. แผนภูมิการบริหารงานกิจกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง (27 - 41 ห้องเรียนขึ้นไป)
3. แผนภูมิการบริหารงานกิจกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก (18 - 26 ห้องเรียน)
4. แผนภูมิการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็กที่สุด (9 - 17 ห้องเรียน)

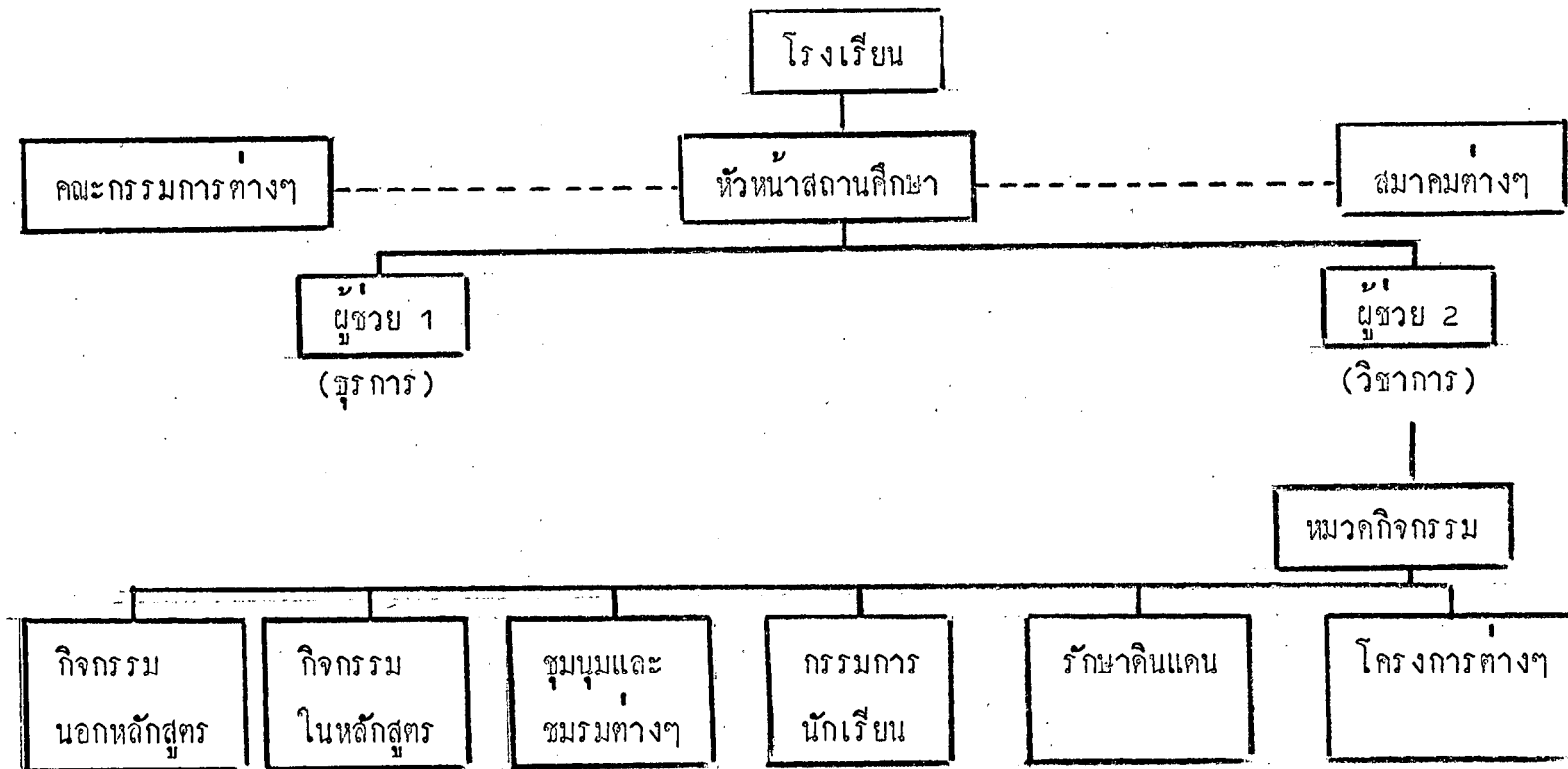
1. แผนภูมิการบริหารงานกิจกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ (กระทรวงศึกษาธิการ 2524 : 106)

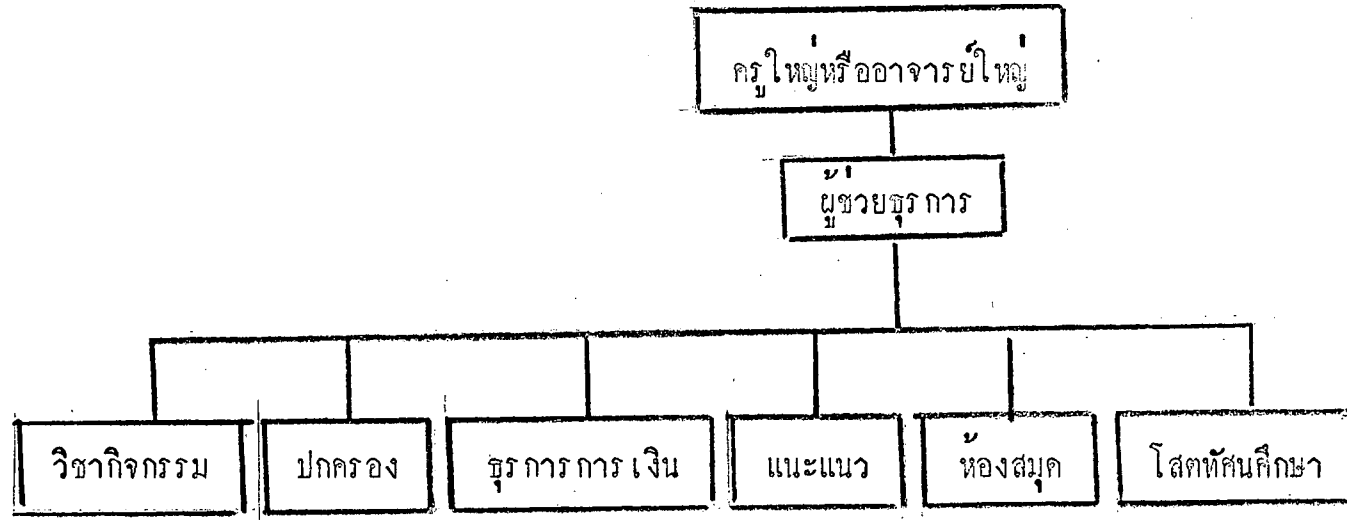
2. แผนภูมิการบริหารงานกิจกรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดกลาง (กระทรวงศึกษาธิการ 2524 : 107)

3. แผนภูมิการบริหารงานกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก (กระทรวงศึกษาธิการ 2524 : 108)

4. แผนภูมิการบริหารงานกิจกรรมในโรงเรียนขนาดเล็กที่สุด (กระทรวงศึกษาธิการ 2524 : 109)

การวางแผนงานกิจกรรม

การวางแผน คือการกะการล่วงหน้า หรือความต้องการ หรือความปรารถนาที่คิดไว้ล่วงหน้า ดังนั้นเมื่อพิจารณาคำว่า การวางแผนงานกิจกรรมก็หมายความว่า ความต้องการหรือความปรารถนาเกี่ยวกับกิจกรรมที่จะหรือคิดไว้ล่วงหน้า

สำหรับโครงการ คือส่วนย่อยของแผนงาน คือจุดรวมของกลุ่มโครงการที่มีจุดมุ่งที่จะทำเพื่อให้เกิดผลที่คล้ายคลึงกัน (สุรัฐ ศิลปอนันต์ 2523 : 92 - 101)

การวางแผนงานกิจกรรมควรระบุสิ่งต่อไปนี้

1. หลักการและเหตุผล
2. วัตถุประสงค์ทั่วไป
3. แนวการดำเนินการโดยย่อ
4. ระยะเวลาหรือช่วงเวลาดำเนินการ
5. ค่าใช้จ่ายรวม

ส่วนโครงการกิจกรรมเป็นการระบุที่ละเอียดขึ้นกว่าแผนงานกิจกรรม โดยระบุรายละเอียด ดังนี้

1. ชื่อโครงการ
2. หลักการและเหตุผล
3. วัตถุประสงค์ทั่วไป
4. วัตถุประสงค์เฉพาะ
5. เป้าหมายความสำเร็จ
6. ชื่อผู้รับผิดชอบโครงการหรือชื่อผู้ทำโครงการ
7. ระยะเวลาหรือช่วงเวลาดำเนินงาน
8. การดำเนินงานหรือวิธีดำเนินงาน
9. งบประมาณหรือรายจ่าย

10. ผลที่คาดว่าจะได้รับ
11. การประเมินผล
12. ปัญหาและแนวทางแก้ไข
13. เอกสารอ้างอิง (ถ้ามี)

เมื่อพิจารณาถึงแผนงานและโครงการ กิจกรรม เมื่อจะจัดทำแผนงานหรือโครงการ กิจกรรมเสริมหลักสูตร ก็ควรจะพิจารณาถึงรายละเอียดที่เกี่ยวข้องข้างต้น ทั้งนี้เพื่อให้การวางแผนงานกิจกรรมประสบผลสัมฤทธิ์ตามความมุ่งหมายที่วางไว้

เกณฑ์การจัดชุมนุมในโรงเรียน

ในการดำเนินงานจัดตั้งชุมนุมขึ้น ถือได้ว่าเป็นการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรประเภทหนึ่ง สถานศึกษาหรือโรงเรียนอาจจัดกำหนดระเบียบแบบแผนของโรงเรียน ว่าด้วยการจัดตั้งชุมนุมโรงเรียนขึ้น

ในการกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการจัดตั้งชุมนุม ในแต่ละโรงเรียนอาจจะมีข้อแตกต่างกันออกไปบ้าง อย่างไรก็ตามระเบียบในการจัดตั้งชุมนุมจะต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการศึกษาซึ่งกำหนดไว้ในหลักสูตร กรมวิชาการและกรมสามัญศึกษา ได้ให้ตัวอย่างการกำหนดระเบียบของโรงเรียนว่าด้วยการจัดตั้งชุมนุมโรงเรียน ดังนี้

ระเบียบโรงเรียน.....

ว่าด้วยการจัดตั้งชุมนุมโรงเรียน

ชุมนุมกิจกรรมต่างๆในโรงเรียน จะต้องอยู่ในความดูแลของคณะกรรมการดำเนินงานจัดกิจกรรมนักเรียน โดยมีระเบียบ ดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2524 : 110)

หมวดที่ 1

จุดประสงค์

- ข้อ 1 เพื่อให้เป็นระเบียบวินัย
- ข้อ 2 เพื่อให้มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- ข้อ 3 เพื่อให้มีความเข้าใจและเลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
- ข้อ 4 เพื่อให้มีความซาบซึ้งในคุณค่าและดำรงส่งเสริมเอกลักษณ์ และวัฒนธรรมอันดีงามของไทย
- ข้อ 5 เพื่อส่งเสริมความสามัคคีและแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างนักเรียน
- ข้อ 6 เพื่อให้ให้นักเรียนรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมและระเบียบข้อบังคับของโรงเรียน ตลอดจนระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ
- ข้อ 7 เพื่อให้ให้นักเรียนรู้จักรับผิดชอบในการปฏิบัติตามลัทธิและหน้าที่ ตลอดจนการปกครองตนเองภายในขอบเขตของกฎหมาย
- ข้อ 8 เพื่อให้เป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมอันดีงาม

หมวดที่ 2

สมาชิก

นักเรียนซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนปัจจุบัน จะต้องเป็นสมาชิกของชุมนุมใดชุมนุมหนึ่งตลอดเวลาที่กำลังศึกษาอยู่ โดยเป็นสมาชิกได้ชุมนุมเดียวแต่ร่วมในกิจกรรมได้ทุกชุมนุม

หมวดที่ 3

การจัดตั้งชุมนุม

ข้อ 1 ประเภทของชุมนุม

- 1.1 ชุมนุมภาษาไทย
- 1.2 ชุมนุมสังคมศึกษา
- 1.3 ชุมนุมวิทยาศาสตร์
- 1.4 ชุมนุมคณิตศาสตร์
- 1.5 ชุมนุมพลานามัย
- 1.6 ชุมนุมภาษาอังกฤษ
- 1.7 ชุมนุมภาษาต่างประเทศที่ 2
- 1.8 ชุมนุมศิลปศึกษา
- 1.9 ชุมนุมศิลปปฏิบัติ
- 1.10 ชุมนุมนันทนาการ
- 1.11 ชุมนุมทัศนศึกษา
- 1.12 ชุมนุมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดลอม
- 1.13 ชุมนุมห้องสมุด
- 1.14 ชุมนุมสหกรณ์
- 1.15 ชุมนุมเกษตรในอนาคต
- 1.16 ชุมนุมส่งเสริมการใช้สินค้าไทย
- 1.17 ชุมนุมส่งเสริมวัฒนธรรมไทย
- 1.18 ชุมนุมผู้นำเพื่อประโยชน์
- 1.19 ชุมนุมพุทธศาสน์
- 1.20 ชุมนุมดนตรีไทย
- 1.21 ชุมนุมดนตรีสากล
- 1.22 ชุมนุมดุริยางค์

1.23 ชุมนุมพฤษภาทศ

1.24 ชมรมพัฒนาชนบท

ฯลฯ

ข้อ 2 จุดประสงค์และระเบียบข้อบังคับของชุมนุมจะต้องไม่ขัดกับระเบียบข้อบังคับของโรงเรียนหรือของกระทรวงศึกษาธิการ และจะต้องได้รับความเห็นชอบจากหัวหน้าสถานศึกษา

ข้อ 3 กิจกรรมที่จัดขึ้นจะต้องมีลักษณะ ดังนี้

3.1 ส่งเสริมนโยบายของรัฐบาล

3.2 ส่งเสริมความสามัคคี

3.3 เป็นการประหยัด

3.4 สอดคล้องกับจุดประสงค์ของระเบียบการจัดตั้งชุมนุม

ข้อ 4 การสมัครเข้าเป็นสมาชิกชุมนุมใดชุมนุมหนึ่ง ต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ

ข้อ 5 จะต้องดำเนินงานในนามของโรงเรียน และการจัดกิจกรรมนอกโรงเรียนจะต้องได้รับความเห็นชอบหรือได้รับมอบหมายจากหัวหน้าสถานศึกษา

หมวดที่ 4

ระเบียบข้อบังคับของชุมนุมจะต้องมีสาระสำคัญคือ

ข้อ 1 ต้องมีอาจารย์ที่ปรึกษาชุมนุม

ข้อ 2 การเลือกตั้งกรรมการ

2.1 ประธานและรองประธานชุมนุมให้เลือกโดยความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาชุมนุม

2.2 กรรมการคนอื่นๆ ให้เลือกโดยประธาน และรองประธานชุมนุมนั้น

หมวดที่ 5

การสิ้นสุดของชุมนุม

- ข้อ 1 เมื่อไม่มีอาจารย์ที่ปรึกษาชุมนุม
 ข้อ 2 เมื่อไม่มีสมาชิกสนใจพอควร
 ข้อ 3 เมื่อไม่สามารถจะดำเนินการต่อไปได้ ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลใดๆ
 ข้อ 4 หัวหน้าสถานศึกษามีคำสั่งให้ยุบชุมนุม

แนวความคิดของการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์ ในระดับมัธยมศึกษา

การศึกษาศาสตร์ที่เหมาะสม จะต้องศึกษาเรียนรู้จากการกระทำจริงๆ ปฏิบัติจริงๆ ทั้งในและนอกห้องเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์ นอกจากจะเป็นการช่วยเสริมการเรียนรู้ในห้องเรียน ซึ่งทำกิจกรรมวิทยาศาสตร์ได้จำกัดแล้วยังช่วยขยายการเรียนรู้วิชาศาสตร์ในชีวิตจริงๆ ตามความสนใจและปัญหาที่เกิดขึ้นจริงด้วย นักการศึกษาต่างๆ ได้ให้รูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์ไว้ ดังนี้

แฮนค์ โอ. แอนเดอร์สัน และพอล จี. เคาทนิก (Hans O. Andersen and Paul G. Koutnik 1972: 198) กล่าวถึงกิจกรรมวิชาศาสตร์ ที่นักเรียนส่วนใหญ่เข้าร่วมด้วยความสมัครใจ ได้แก่

1. ชุมนุมวิชาศาสตร์
2. การเสนอผลงานพิเศษต่อครูหรือเพื่อนร่วมชั้น
3. โครงการวิชาศาสตร์
4. นิทรรศการวิชาศาสตร์
5. การเพิ่มทักษะในการอ่านให้นักเรียน
6. การแนะนำการใช้ตำรา
7. การใช้ห้องปฏิบัติการแก้ปัญหา

กิจกรรมที่กล่าวข้างต้น เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนมัธยมศึกษาสามารถจัด
 ตั้งได้ ทั้งในและนอกเวลาเรียนปกติตามโครงสร้างของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย
 พุทธศักราช 2524 อย่างน้อยที่สุด กิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์เหล่านี้
 จะจัดไว้ในชั่วโมงที่เรียกว่า "ชั่วโมงกิจกรรม" ซึ่งอย่างน้อยต้องมีสัปดาห์ละ 1
 คาบเรียน ซึ่งนักเรียนมีอิสระในการเลือกกิจกรรมตามที่ต้องการได้ (กระทรวงศึกษาธิการ
 2524 : 3)

ประเภทในการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์ ประเภทต่างๆ
 ที่นิยมจัดขึ้นในระดับมัธยมศึกษา มีดังนี้

1. ชุมนุมวิทยาศาสตร์

โดยทั่วไปชุมนุมวิทยาศาสตร์ที่โรงเรียนต่างๆจัดทำขึ้น อาจแบ่งออกได้
 เป็น 2 ประเภท คือ

1. ชุมนุมความเชี่ยวชาญพิเศษ ผู้ที่เลือกอยู่ในชุมนุมเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็น
 ผู้ที่มีความสนใจเฉพาะเรื่อง ตัวอย่างเช่น

- ชุมนุมวิทย์
- ชุมนุมถายรูป
- ชุมนุมเครื่องบิน
- ชุมนุมกลีกรรรม
- ชุมนุมธรรมชาติศึกษา

ฯลฯ

จากสถิติการจัดตั้งชุมนุมของนักเรียนในต่างประเทศปรากฏว่า ชุมนุมความ
 เชี่ยวชาญพิเศษส่วนมากตั้งอยู่ไม่นาน เฉพาะอย่างยิ่งในโรงเรียนมัธยมศึกษา
 ชุมนุมความเชี่ยวชาญพิเศษนี้เหมาะแก่นักศึกษาในมหาวิทยาลัยมากกว่า ถ้าเป็นโรงเรียน
 มัธยมศึกษา ก็ต้องเป็นโรงเรียนที่ใหญ่มาก ชุมนุมประเภทนี้จึงจะตั้งอยู่ได้

(ประชุมสุข อาชาวำรุง 2524 : 37)

2. ชุมนุมประเภทสามัญ ผู้ที่เลือกเข้าอยู่ในชุมนุมประเภทนี้ส่วนมาก มีความสนใจในเรื่องทั่วไป ตัวอย่างเช่น

- ชุมนุมวิทยาศาสตร์ทั่วไป
- ชุมนุมชีววิทยา
- ชุมนุมเคมี
- ชุมนุมฟิสิกส์

ในการจัดตั้งชุมนุมวิทยาศาสตร์ขึ้น ต้องมีการวางระเบียบกฎเกณฑ์ และ จุดมุ่งหมายในการจัดตั้ง ดังตัวอย่างการจัดตั้งกิจกรรมชุมนุมวิทยาศาสตร์ ตามที่ กระทรวงศึกษาธิการได้เสนอไว้ ดังนี้

ตัวอย่าง การจัดกิจกรรมชุมนุมวิทยาศาสตร์

1. จุดประสงค์

1. เพื่อให้รู้จักและสามารถใช้ วิธีการทางวิทยาศาสตร์ได้ถูกต้อง
2. เพื่อให้อุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์ได้ถูกต้อง ประหยัดและปลอดภัย
3. เพื่อให้ใช้เวลาว่างในการค้นคว้า ทดลองและวิเคราะห์ผลที่เกิดขึ้นได้
4. เพื่อสามารถนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ไปสร้างสรรค์เพื่อสันติสุข
5. เพื่อให้รู้จักและสามารถวางแผนในการทำงานร่วมกัน
6. เพื่อสามารถประดิษฐ์เครื่องมือเครื่องใช้ ในทางวิทยาศาสตร์ เพื่อ ความสวยงาม สนุกสนานเพลิดเพลิน เกิดประโยชน์และไม่เป็น อันตรายได้

2. สิ่งที่ต้องการ

1. เตรียมสถานที่ทำการของชุมนุม
2. จัดสรรงบประมาณ
3. จัดบุคลากรเกี่ยวข้องกับชุมนุม คือ กรรมการที่ปรึกษา กรรมการ

สมาชิก วิทยากรตามทีโรงเรียนเห็นสมควร

4. ครูและนักเรียนร่วมกันวางระเบียบข้อบังคับของชุมนุม

3. วิธีดำเนินงานของชุมนุม

1. ให้โรงเรียนเขียนระเบียบกับโครงสร้างของการดำเนินงาน และรายงานในการดำเนินการของชุมนุมนี้ อาจมีลักษณะดัง ตัวอย่างต่อไปนี้ หรืออาจแตกต่างกันออกไปบ้างก็แล้วแต่ความเหมาะสมของแต่ละโรงเรียน ในระเบียบการดำเนินการนั้นต้องบอก ตำแหน่งในการดำเนินการและการไ้มาของตำแหน่ง ตลอดจนหน้าที่อำนาจของตำแหน่งต่างๆของชุมนุม ซึ่งอาจประกอบด้วย

- คณะกรรมการควบคุมและให้คำปรึกษา
- คณะกรรมการติดตามผล
- ประธานชุมนุม
- รองประธานชุมนุม
- ฝ่ายธุรการ
- ฝ่ายวิชาการ

2. สมาชิกของชุมนุมต้องเป็นนักเรียนปัจจุบันของโรงเรียน
3. กรรมการที่ปรึกษาชุมนุมให้หัวหน้าสถานศึกษาพิจารณาแต่งตั้งตามที่เห็นสมควรจากครูของโรงเรียน
4. ประธานกรรมการ และรองประธานกรรมการ ให้เลือกจากสมาชิกของชุมนุมโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการที่ปรึกษา
5. กรรมการ กรรมการฝ่าย กรรมการและเลขานุการ อาจให้ประธานเลือกจากสมาชิกโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการที่ปรึกษา
6. คณะกรรมการประสานงานและติดตามผล ให้หัวหน้าสถานศึกษาพิจารณาแต่งตั้งตามความเหมาะสมจากครูของโรงเรียน

4. ขอบข่ายของกิจกรรม

ชุมนุมวิทยาศาสตร์ อาจจัดขอบข่ายของกิจกรรมที่มีในหลักสูตร การเรียน การสอนวิทยาศาสตร์ ของระดับชั้นต่างๆ ดังนี้

1. ธรรมชาติของสิ่งแวดล้อม
 2. พลังงาน
 3. วิทยาศาสตร์ กับการพัฒนาประเทศ
 4. วิทยาศาสตร์ กับความมั่นคงของชาติ
 5. การสงวนทรัพยากรธรรมชาติ
5. การประเมินผล
1. สังเกตจากผลงาน
 2. พฤติกรรม
6. ข้อเสนอแนะ

ให้หัวหน้าสถานศึกษาควบคุมการจัดกิจกรรมชุมนุมวิทยาศาสตร์ ให้ ดำเนินไปตามวัตถุประสงค์ (กระทรวงศึกษาธิการ 2524 : 23-24)

ในการจัดกิจกรรมในชุมนุมวิทยาศาสตร์ อาจจัดกิจกรรมในรูปของโครงการ ทางวิทยาศาสตร์ก็ได้ เช่น

- โครงการจัดป้ายนิเทศ ทางวิทยาศาสตร์
- โครงการจัดมุมวิทยาศาสตร์
- โครงการตอบปัญหาทางวิทยาศาสตร์
- โครงการส่งเสริมทางวิชาการทางค่านวิทยาศาสตร์
- โครงการจัดประกวดอุปกรณ์ทางวิทยาศาสตร์ หรือสิ่งประดิษฐ์ ทางวิทยาศาสตร์
- โครงการอื่นๆ

ฝ่ายสนับสนุนการสอนหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ได้ให้แนวการจัดโครงการต่างๆทางวิทยาศาสตร์ เช่น โครงการจัดมุมวิทยาศาสตร์

ตัวอย่างโครงการ

1. ชื่อโครงการ จัดมุมวิทยาศาสตร์
2. หลักการและเหตุผล

เนื่องจากการค้นคว้าความรู้ทางวิทยาศาสตร์ยังขาดแหล่งสำหรับค้นคว้าของสมาชิก จึงเห็นสมควรจัดมุมวิทยาศาสตร์ขึ้น เพื่อให้สมาชิกได้ศึกษาค้นคว้า ประดิษฐ์และแสดงผลงานทางวิทยาศาสตร์
3. จุดประสงค์ทั่วไป

เพื่อให้มีแหล่งสำหรับศึกษาค้นคว้าและแสดงผลงานของสมาชิกและผู้สนใจ
4. วัตถุประสงค์เฉพาะ
 1. เพื่อให้สมาชิกได้ศึกษาหาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ได้กว้างขวางยิ่งขึ้น
 2. เพื่อให้สมาชิกและผู้สนใจได้แสดงผลงานทางวิทยาศาสตร์
 3. เพื่อให้ได้มีการพบปะสังสรรค์ระหว่างสมาชิก
 4. เพื่อให้รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
5. เป้าหมาย
 1. เพื่อให้มีแหล่งแสดงผลงานกิจกรรมทางวิทยาศาสตร์อย่างน้อย 1 แห่ง
 2. เพื่อให้สามารถจัดมุมวิทยาศาสตร์ขึ้นในโรงเรียน
6. ผู้รับผิดชอบโครงการ

สมาชิกของโครงการทุกคน

7. ระยะเวลาที่จัดโครงการ
ตั้งแต่วันที่ 1 มิถุนายน ถึง 31 มีนาคม พ.ศ.2526 รวมระยะเวลา
- 10 เดือน
8. สถานที่ทำโครงการ
อาคารวิทยาศาสตร์ สถานที่ที่กำหนด
9. วิธีดำเนินการ
 1. เสนอโครงการเพื่อขออนุมัติ
 2. เตรียมอุปกรณ์และสถานที่
 3. แบ่งหน้าที่รับผิดชอบสำหรับสมาชิกในการทำงาน
 4. ประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกและนักเรียนที่สนใจ ส่งผลงานเข้าแสดง
10. งบประมาณ
ใช้เงินบำรุงการศึกษา 2,000 บาท
11. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ
นักเรียนได้มีสถานที่แสดงผลงาน และศึกษาหาความรู้และฝึกงานจนสำเร็จ
12. การประเมินผล
สังเกตจากการทำงานของสมาชิกและผู้สนใจ (กรมสามัญศึกษา 2526 : 251-252)

2. การเสนอผลงานพิเศษต่อครูหรือเพื่อนร่วมชั้น

กิจกรรมนี้ครูอาจจะนำไปใช้ในการเรียนการสอน เพื่อเสริมความรู้และทักษะในการค้นคว้าหาความรู้ หัวข้อหรือเรื่องที่นักเรียนศึกษา อาจจะมาจากครู เป็นผู้กำหนดขึ้น หรือนักเรียนเป็นผู้กำหนดขึ้นก็ได้

3. โครงการงานวิทยาศาสตร์

(Science Project)

โครงการงานวิทยาศาสตร์เป็นกิจกรรมอย่างหนึ่ง ที่จะช่วยส่งเสริมทักษะและทัศนคติทางวิทยาศาสตร์ โดยที่โครงการงานวิทยาศาสตร์เป็นการศึกษาถึงโครงสร้างและวิธีการแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่งทางวิทยาศาสตร์ แล้วจัดเขียนเป็นโครงการให้เป็นแนวทาง ต่อเมื่อมีการปฏิบัติจริงถึงแนวทางที่วางไว้ว่าเป็นผลอย่างไรนั้น เป็นส่วนที่สามารถแสดงออกในรูปของนิทรรศการวิทยาศาสตร์ (Science Fair) ซึ่งเป็นส่วนให้โครงการงานวิทยาศาสตร์ประสบผลสำเร็จ Fowler 1964: 91-93)

หลักสำคัญในการทำโครงการงานวิทยาศาสตร์

1. เลือกหัวข้อหรือปัญหาที่แน่นอนที่ต้องการจะศึกษา
2. ใช้ความคิดวางแผนการศึกษา หรือทดลองในเรื่องนั้นๆอย่างละเอียด
3. อ่านบทความหรือตำราที่เกี่ยวข้องกับงานที่กำลังทำให้มากที่สุด
4. หาข้อมูลจากบุคคลต่างๆในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโครงการที่จะทำ เพื่อขอคำปรึกษาและข้อเสนอแนะหรือวิจารณ์
5. จัดหาสมุ้ภัณฑ์ที่ใช้บันทึกสิ่งต่างๆในการทำโครงการอย่างละเอียด ตั้งแต่แนวความคิดเริ่มแรก การคาดการณ์ทั้งผิดและถูก
6. ทำการศึกษาค้นคว้าทดลอง ถ้าการทดลองไม่เป็นไปตามแผนจะต้องบันทึกข้อมูลต่างๆไว้ เพื่อเป็นประโยชน์ในการออกแบบหรือจัดหาเครื่องมือใหม่ในการทดลอง
7. ทำการรวบรวมข้อสรุปการทดลองเพื่อเขียนรายงาน หลังจากที่ได้ทำการทดลองซ้ำแล้วซ้ำอีก จนเป็นที่แน่ใจว่าผลการทดลองเชื่อถือได้ ไม่ว่าผลการทดลองจะเป็นไปทางแนวบวกหรือลบ ก็จะเป็นประโยชน์ในข้อที่ว่าสมมติฐานที่ตั้งไว้ถูกหรือผิด ถ้าหลังจากการทดลองเกิดปัญหาที่สนใจควรติดตามศึกษาต่อ ก็ให้เขียนเป็นข้อเสนอแนะในการทำ

โครงการท่องเที่ยวไว้ในรายงานโครงการ ที่ทำนี้ด้วย (จันทร์ชัย หึงงประยูร 2524 : 137 - 141)

กิจกรรมที่โครงการวิทยาศาสตร์สามารถทำได้ในรูปของการผลิตอุปกรณ์ การสร้างแบบจำลอง การทดลองและการคิดค้นสิ่งใหม่ๆ โครงการดังกล่าวนี้เสนอได้ 2 วิธีคือ เสนอด้วยภาพทดลอง และเสนอด้วยคำบรรยาย การเสนอควรจัดให้เป็นหมวดหมู่ เช่น โครงการเพื่อแสดงผลงานทางวิทยาศาสตร์ชีวภาพ และ วิทยาศาสตร์ชีวภาพ เป็นต้น (John Richardson 1961: 213)

การเขียนโครงการทางวิทยาศาสตร์

การเขียนโครงการวิทยาศาสตร์อาจทำได้หลายแบบ ตามปกติจะมีแบบฟอร์มคล้ายๆกัน ดังนี้

1. ชื่อเรื่องควรใช้คำให้กระชับและตรงตามเรื่องที่จะศึกษา
2. บทคัดย่อเป็นข้อความสั้นๆที่กล่าวถึงเนื้อหาทั้งหมด ที่ทำการศึกษาค้นคว้า
3. บทนำกล่าวถึงเหตุผลที่คิดทำโครงการนี้ ประกอบด้วยเรื่องราวหรือพื้นฐานของเรื่อง ตลอดจนงานศึกษาค้นคว้าที่เกี่ยวข้องกับโครงการที่ทำของบุคคลอื่นๆ
4. บทอภิปรายหรือวิจารณ์ เป็นข้ออภิปรายหรือวิจารณ์ถึงปัญหาและสมมติฐานของโครงการนี้
5. รายละเอียดเกี่ยวกับอุปกรณ์และวิธีการศึกษาค้นคว้าทดลอง
6. รวบรวมข้อมูลและข้อสังเกตการทดลอง
7. บทสรุปที่ได้จากการสังเกต
8. ปัญหาที่น่าสนใจที่เกิดขึ้นใหม่ การประยุกต์ใช้งานที่อาจเป็นไปได้ แผนงานในอนาคตและอื่นๆ (ถ้ามี)

9. ภาคผนวก เป็นส่วนของกราฟ ตาราง รูปถ่ายและภาพวาด
10. บรรณานุกรมและคำขอบคุณ (จันทร์ชัย หึงงประยูร 2524 : 142-143)

ตัวอย่าง หัวข้อโครงการทางวิทยาศาสตร์

- การเลี้ยงปลาใน
- ประโยชน์ของกล้วย
- มอเตอร์ไฟฟ้า
- แมกเตอร์
- ประโยชน์ของละออง
- แก๊สธรรมชาติในอ่าวไทย
- พลังงานแสงอาทิตย์
- การเลี้ยงปลาในนาข้าว

ฯลฯ

4. นิทรรศการทางวิทยาศาสตร์

(Science Fair)

นิทรรศการวิทยาศาสตร์ คืองานที่รวบรวมผลงานทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งออกแบบโดยนักเรียนวัยต่ำกว่าอุดมศึกษา เรื่องที่แสดงออกอาจเป็นเรื่องทางค่านชีววิทยา เคมี่ ฟิสิกส์หรือเทคโนโลยีใหม่ๆ การปฏิบัติการทดลอง การแสดง ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ การเก็บรวบรวมสารตัวอย่าง อย่างมีระเบียบ เช่น หอยต่างๆ หิน แร่ หรือพืชแปลกๆ เป็นต้น (สมพร พลากรกุล 2524 : 99)

งานนิทรรศการวิทยาศาสตร์ อาจจัดเป็นหมวดหมู่ เช่น หมวดชีววิทยา หมวดเคมี หมวดฟิสิกส์หรืออื่นๆ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวเสนอได้ด้วยการทดลอง หรือ คำบรรยาย การแสดงโปสเตอร์ สิ่งต่างๆที่เก็บสะสมไว้มานำแสดง (John Richardson 1961: 215)

งานนิทรรศการวิทยาศาสตร์โดยทั่วไป จะมีการสาธิตเครื่องมือ อุปกรณ์วิทยาศาสตร์แขนงต่างๆ ทั้งที่อยู่ในตำราเรียนและนอกเหนือหลักสูตรออกไป สนองความอยากรู้อยากเห็นของผู้จัดทำ และผู้เข้าชมนิทรรศการวิทยาศาสตร์ เช่น ยานโฮเวอร์คราฟจำลอง การสาธิตทำไฟฟ้าแรงสูง หรือรายละเอียดเกี่ยวกับ ยานอวกาศ นักบินอวกาศ เป็นต้น

ประโยชน์ของนิทรรศการวิทยาศาสตร์ พอสรุปได้ ดังนี้

1. นิทรรศการวิทยาศาสตร์เป็นการ เตรียมการ เด็กให้เกิดการเรียนรู้ ทางวิทยาศาสตร์ ช่วยพัฒนาทัศนคติทางวิทยาศาสตร์ อาจจะได้บทเรียนที่ไม่มีวัน ลืมจากความสำเร็วจหรือความล้มเหลว
2. นิทรรศการมีส่วนช่วยจำแนกคนที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ออกจาก เด็กทั่วไป ซึ่งการเรียนในห้องช่วยได้น้อยกว่า
3. ครูผู้สอนรู้จักนักเรียนของตนมากขึ้น

การทัศนศึกษาพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์

(Science Museum)

พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์เป็นสถานที่ซึ่งรวบรวมความรู้ และหลักฐานการค้นคว้า ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Science and Technology)

ซึ่งเป็นสากลของมนุษย์ เป็นสถาบันของชุมชนจักขึ้นเพื่อชุมชนทั้งมวล

พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์เป็นแหล่งซึ่งจะช่วยเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้แก่ บุคคลทั่วไปอย่างไม่มีขอบเขต เพราะพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์เป็นสถาบันเปิดให้การ ศึกษาออกระบบสามัญ ไม่มีเกณฑ์บังคับกันอย่างใดทั้งสิ้น (บุญเรือง แก้วสะอาด

พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ

(National Science Museum)

ในเดือนธันวาคม พ.ศ.2514 สภาปฏิวัติมีมติเห็นชอบให้กระทรวงศึกษาธิการ
ดำเนินการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ขึ้น ในปัจจุบันพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์เป็นหน่วย
งานหนึ่งอยู่ในศูนย์บริรักษ์เพื่อการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ

พิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ในระยะเริ่มแรก ได้จัดเรื่องแสดงออกเป็น 4 หมวด

คือ

1. ความรู้พื้นฐานทางวิทยาศาสตร์
2. ความรู้ด้านเทคโนโลยีซึ่งเป็นสากล
3. ความรู้ด้านเทคโนโลยีประจำท้องถิ่น และเทคโนโลยีที่เหมาะสม

กับท้องถิ่น

4. การฝึกทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์ และทักษะในค่านิยมบางประการ
ผู้ที่เข้าชมพิพิธภัณฑ์จะเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีด้วยตนเอง

โดยอิสระจากการชมนิทรรศการ เรื่องต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกตัวอาคาร อาทิ
เช่น ความรู้พื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ วิทยาศาสตร์ชีวภาพ ความก้าวหน้าทาง
วิทยาศาสตร์ โลกและบ้านของเรา นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมเสริมหลักสูตรทางวิชา
วิทยาศาสตร์ ในรูปของห้องชวนคิด ซึ่งได้เตรียมการทดลองทางวิทยาศาสตร์ที่
น่าสนใจให้ผู้เข้าชมทดลองด้วยตนเอง (ศูนย์บริรักษ์เพื่อการศึกษา 2520 : 9)

กิจกรรมพิพิธภัณฑ์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ในโรงเรียนมัธยมศึกษาอาจจัดให้มีพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์ขึ้นได้ โดยมีขั้นตอน
ในการดำเนินงานต่างๆ ดังนี้

1. จัดหาอาณาบริเวณที่มีห้องหรือโต๊ะในห้องวิทยาศาสตร์มุมใดมุมหนึ่ง

2. วัสดุสิ่งของทุกชิ้นควรได้มาจากการแสวงหาของนักเรียน
3. สิ่งของที่จัดมาควรชี้บอกด้วยว่าคืออะไร มีธรรมชาติอย่างไร เก็บมาจากที่ไหน ใครเป็นผู้เก็บ
4. ควรมีรายชื่อสิ่งของต่างๆที่มีในห้องพิพิธภัณฑ์เพื่อก่อให้เกิดความระแวดระวัง
5. สิ่งของบางอย่างอาจแตกสลายได้ง่าย ก็อาจจะนำมาห่อปูนปาสเตอร์หรือบรรจุในกล่องไม้

การจัดพิพิธภัณฑ์ทางวิทยาศาสตร์ เป็นแนวทางสุดท้ายที่มาจากนิทรรศการวิทยาศาสตร์ในโรงเรียน ทั้งนี้เพราะผลงานบางชิ้นที่จัดแสดงในนิทรรศการจะถูกเก็บไว้แสดงในพิพิธภัณฑ์ต่อไป (Heiss, et al. 1956: 234)

6. การแนะนำการใช้ตำรา

สุวัจน์ นิยมคำ ให้หลักเกณฑ์ในการเลือกตำราเรียนวิทยาศาสตร์ ควรยึดหลักดังนี้

1. คุณค่าของเนื้อหาวิชาและการเรียบเรียง
 2. ความพัฒนาความคิด
 3. ในด้านกิจกรรม การสาธิตและการทดลอง
 4. ในด้านรูปร่าง ลักษณะของหนังสือควรสะกุกตา กระหึกระคึก มีภาพประกอบ
 5. เกี่ยวกับผู้เรียบเรียงควรมีวุฒิ ความรู้ความชำนาญ ประสบการณ์สูง และมีหนังสืออ้างอิงมากพอควร
 6. เกี่ยวกับความแพร่หลาย พิมพ์มาแล้วกี่ครั้ง พิมพ์นานเกินไปหรือไม่
- (สุวัจน์ นิยมคำ 2523 : 134-135)

ครูวิทยาศาสตร์ควรชี้แนะให้นักเรียนอ่านตำรา และเตรียมให้นักเรียน

มีความสามารถในการอ่านในทักษะต่อไปนี้

1. การอ่านสูตร
2. ความสามารถในการอ่านข้อแนะนำในหนังสือคู่มือปฏิบัติการ
3. การตีความหมายจากภาพหรือโคอะแกรม
4. การพิจารณาถึงความถูกต้องของเนื้อหาหลังจากการอ่าน
5. การทำความเข้าใจถึงความหมายของคำ หลังจากศึกษาจากอภิธานศัพท์ในเล่มแล้ว
6. รู้จักแปลหรือถอดรหัส รวมทั้งรู้จักใช้คำเหล่านั้นในวิทยาศาสตร์

(Antita P. Davis 1978: 182)

การจัดค่ายวิทยาศาสตร์

(Science Camp)

ค่ายวิทยาศาสตร์ หมายถึงกิจกรรมประเภทหนึ่งของการศึกษาวิทยาศาสตร์นอกห้องเรียน เป็นการพานักเรียนนักศึกษาไปศึกษาเพื่อรับประสบการณ์ตรง ซึ่งประสบการณ์ตรงบางอย่างไม่สามารถจัดในห้องเรียนได้ หรืออาจจัดได้แต่ไม่คุ้มค่าที่ควรเท่าการที่ได้ไปศึกษานอกห้องเรียน

การจัดค่ายวิทยาศาสตร์ เป็นกิจกรรมที่ทำให้การเรียนมีประสิทธิภาพได้เรียนรู้อย่างแจ่มแจ้งชัดเจน น่าสนใจ จำได้นานและแม่นยำ ตลอดจนเป็นการฝึกการอยู่ร่วมกันและการทำงานร่วมกัน (สมหมาย วัชณะศิริ 2524 : 85)

ตัวอย่าง การจัดกิจกรรมในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

"โครงการจัดค่ายฝึกวิจัยวิทยาศาสตร์"

1. กิจกรรมระดับนี้เพื่อฝึกให้สมาชิกค่ายใ้รู้จักวิธีวิจัย และการวิจัยภาคปฏิบัติในฐานะเป็นผู้ร่วมวิจัย ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของงานวิจัยวิทยาศาสตร์ในอนาคต

2. งานวิจัยที่จะให้สมาชิกค่ายไปร่วมฝึกวิจัยใก้นั้นมีหลายสาขา เช่น

- ชีววิทยา
- เคมีอุตสาหกรรม
- ฟิสิกส์
- เกษตรศาสตร์การประมง
- เกษตรศาสตร์การอาหาร
- เภสัชศาสตร์

3. ในการฝึกวิจัยภาคปฏิบัตินั้น จะต้องแบ่งกลุ่มสมาชิกค่ายเพื่อเข้าฝึกวิจัยในสถาบันวิจัยต่างๆ เช่น สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล กรมทรัพยากรธรณี เป็นต้น ทั้งนี้ต้องมีอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำวิจัยแต่ละสาขานั้นเป็นผู้ฝึกสมาชิกค่าย เช่น ในการฝึกวิจัยเรื่อง "การศึกษาฤทธิ์ของสิ่งที่สกัดได้จากผักที่มีต่อความดันโลหิต" อาจจะไปร่วมวิจัยเรื่องนี้ที่คณะเภสัชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นต้น สมาชิกค่ายจะต้องบันทึกข้อมูล และค้นคว้าในเรื่องนั้นๆตามวิธีการวิจัย รายงานผลการวิจัย จัดทำเอกสาร รายงานการฝึกวิจัย (สมหมาย วัชนะศิริ 2524 : 91-92)

ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร

วณี ปัทมลิขิตสกุล (2511 : ฉ) ทำการวิจัยเกี่ยวกับความสนใจของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ในปีการศึกษา 2511 ได้สรุปว่า นักเรียนมีความสนใจในการเข้าเป็นสมาชิกของชุมนุมต่างๆ นักเรียน ครู อาจารย์ ร่วมการจัดดำเนินการจัดกิจกรรมหลังเวลาเลิกเรียนสัปดาห์ละ 2 ครั้ง และให้ข้อเสนอแนะว่าควรให้นักเรียนเข้าใจจุดมุ่งหมาย และวิธีดำเนินการให้ให้นักเรียนร่วมกิจกรรมตามความสนใจ

พูนศิริ เจริญพันธ์ (2514 : จ) ทำการวิจัยเกี่ยวกับความสนใจของ

นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายต่อกิจกรรมเสริมหลักสูตร ในปีพ.ศ.2514 ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดขึ้นแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ สภานักเรียนและชุมนุมต่างๆ นักเรียนส่วนมากไม่ให้ความสนใจเข้าเป็นสมาชิกของชุมนุมใดๆเลย เพราะจัดกิจกรรมในวันหยุด ผู้ริเริ่มในการจัดกิจกรรมคือ หัวหน้าสายวิชาขาดหลักการในการดำเนินงาน

อัมพร ศิลารังษี (2515 : 97) ทำการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาการจัดกิจกรรมในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนสาขิต ในปีพ.ศ.2515 ผลการวิจัยพบว่า ทุกๆฝ่ายให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมดี เห็นความสำคัญและคุณค่าของกิจกรรม ครูมีการปรับปรุงการดำเนินงานในระดับปานกลาง มีความพอใจในผลงานของตนเอง

จันทร์พร ม่วงเจริญ (2516 : 121) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาในปีพ.ศ.2516 สรุปผลการวิจัยคือ กิจกรรมที่นิยมจัดทำเป็นกิจกรรมตามหมวดวิชาและชุมนุมต่างๆ เพื่อส่งเสริมด้านวิชาการ นักศึกษาและอาจารย์ส่วนมากเห็นคุณค่าของกิจกรรมซึ่งช่วยส่งเสริมความสามารถในการเรียนการสอน เวลาที่จัดกิจกรรมมีน้อยมาก เพราะจัดเฉพาะวันหยุดราชการและวันหยุดพิเศษ ควรเพิ่มงบประมาณและเวลา วัสดุอุปกรณ์และหนังสือใหม่ๆให้พอกับความต้องการ นอกจากนี้ยังให้ข้อเสนอแนะกรมศึกษาว่า ควรมีศึกษานิเทศก์ และหนังสือคู่มือการจัดกิจกรรมประเภทนี้ พร้อมทั้งให้การสนับสนุนด้านจัดสรรงบประมาณและอุปกรณ์ให้ด้วย

จิตรา พงษ์กิจมงคล (2518 : 105) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความสนใจในกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษาในปีพ.ศ.2518 ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ชุมนุมที่จัดคือ ชุมนุมวิชาการ

2. บริการที่จัดขึ้น ได้แก่ ห้องสมุดและห้องโสตทัศนศึกษา
3. ความบอบช้ำของการจัดอยู่ในระดับปานกลาง
4. ผลของการจัดอยู่ในเกณฑ์น่าพอใจ
5. ปัญหาและอุปสรรคคือ ครูสอนมากเกินไปและขาดอุปกรณ์
6. ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ในการเรียนกับความสนใจในกิจกรรม

เสริมหลักสูตรวิชาสังคมศึกษา มีความสัมพันธ์กันน้อยมาก

ชัชานาภรณ์ เสนาลักษณ์ (2519 : 112) ได้ทำการวิจัยในปีพ.ศ.2519 เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาของรัฐบาลในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. จุดมุ่งหมายในการจัดกิจกรรมทุกครั้งมีการพิจารณากำหนด
2. การดำเนินการจัดมีการ เสนอล่วงหน้า มีแบบงานคำเนิขเป็นสายงาน
3. วิทยาลัยสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมืออำนวยความสะดวก
4. ปัญหาการจัดกิจกรรมคือสถานที่เท่านั้น
5. วิทยาลัยมีขุมนุมนเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน

วีณา วีสเพ็ญ (2520 : 101) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร วิชาภาษาไทยของวิทยาลัยครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในปีพ.ศ.2520 ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. ผู้ริเริ่มกิจกรรมคือหัวหน้าหมวดวิชา
2. นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมมากพอสมควร
3. ประเภทของการจัดกิจกรรมได้แก่ ภาษาและวรรณคดีไทย
4. ปัญหาและอุปสรรคคือ นักศึกษายังไม่เข้าใจ และไม่เห็นความสำคัญ

ของกิจกรรม

สุวิทย์ โคตรชญ (2522 : 121) ทำการวิจัยในปีพ.ศ.2522 เกี่ยว

กับความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กับความสนใจในกิจกรรมเสริมหลักสูตร วิชาวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ดำเนินการโดยหัวหน้าสายวิชา ซึ่งเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนในการวางแผนและการดำเนินการด้วย
2. นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์ในระดับปานกลาง
3. เวลาในการเข้าร่วมกิจกรรมมีน้อยและขาดงบประมาณในการจัด
4. ความสัมพันธ์ระหว่างผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกับความสนใจในกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาวิทยาศาสตร์มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง

นักการศึกษาในต่างประเทศ ทำการวิจัยเกี่ยวกับกิจกรรมเสริมหลักสูตร ในระดับต่างๆ ดังนี้

จอห์น ฮาโรลด์ สกิลแมน (John Harold Skillman 1959: 1958) ได้ทำการศึกษาเรื่อง "การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาของเอกชนในประเทศญี่ปุ่น 3 โรงเรียน" มีความประสงค์ในการวิจัยเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการเข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีการควบคุมองค์ประกอบทางสถิติปัญหา กลุ่มตัวอย่างประชากร เป็นนักเรียนชั้นปีที่ 3 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นโรงเรียนราษฎร์ของประเทศญี่ปุ่น 3 โรงเรียน เป็นโรงเรียนชาย หญิงและสหศึกษา ได้แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร 123 คนพวกไม่รวมเลย 94 คน และนักเรียนอีก 194 คน โดยจัดให้กลุ่มตัวอย่างต่างๆ มีระดับสติปัญญา อายุ จำนวนปีที่ศึกษา และฐานะ

ของครอบครัวที่อยู่ในระดับเดียวกัน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง ระหว่างคะแนนสอบกับคูทคลองที่เข้าร่วมและไม่เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร และได้ตั้งสมมติฐานขึ้น 4 ข้อ ผลการวิจัยปรากฏว่า กิจกรรมที่จัดขึ้นมีอยู่ 4 ชนิด คือ สภานักเรียน ชุมนุมทางการศึกษา ชุมนุมหนังสือพิมพ์ และชุมนุมผู้สนใจสิ่งพิเศษต่างๆ ผลการวิเคราะห์สรุปได้ คือ

1. สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่า ผลสำเร็จทางการศึกษาของผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร 1 อย่าง มีนัยสำคัญสูงกว่าผู้ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม คะแนนเฉลี่ยของผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมกับผู้ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 5 %

2. สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่า ผลการศึกษาของผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 4 อย่าง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญตามชนิดของกิจกรรมที่นักเรียนกระทำ ที่ระดับความเชื่อมั่น 5 %

3. ไม่สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ว่า คะแนนเฉลี่ยของผู้เข้าร่วมกิจกรรมโดยมุ่งหวังที่จะให้ผลการ เรียนดีขึ้น กับคะแนนเฉลี่ยของผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรม โดยคำนึงถึงจุดมุ่งหมายทางการ เรียนเพียงเล็กน้อยนั้น ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 5 %

4. สนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 4 คือ ผลการเรียนของผู้เข้าร่วมกิจกรรมเสริมหลักสูตร จะสูงกว่าคะแนนของผู้ที่ไม่เข้าร่วมกิจกรรม แต่มีความแตกต่างกันในคะแนนเฉลี่ย คือไม่มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่น 5 %

จอห์น เอลตัน ลักส์ (John Elton Lux 1959: 604) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การประเมินวิธีสอนและกิจกรรมของครู สังคมศึกษาที่จัดว่าสอนดีโดยผู้บริหารการศึกษา" มีจุดประสงค์ที่จะศึกษาวิธีสอนและกิจกรรมของครู สังคมศึกษาที่จัดว่าสอนดี ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐ เนบราสก้า (Nebraska) โดยให้ผู้บริหาร ของโรงเรียนมัธยมศึกษา ที่มีนักเรียนมากกว่า 150 คนขึ้นไป เป็น

ผู้เสนอรายชื่อครูสอนสังคมศึกษาที่จัดว่าสอนดีแก่ผู้วิจัย เพื่อจะได้ส่งแบบสอบถามไปให้ครูที่สอนดีเหล่านั้นตอบ ได้ส่งแบบสอบถามไป 146 ชุดได้รับคืน 114 ชุด และได้สัมภาษณ์ครูอีก 55 คน ผลการวิจัยสรุปได้ว่า มีการใช้วิธีสอนและกิจกรรมแบบต่างๆ ในการสอนวิชาสังคมศึกษา และใช้วิธีสอนที่แตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับครู นักเรียน และสภาพของห้องเรียน ครูให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน และกำหนดกิจกรรมต่างๆ เพื่อช่วยให้การเรียนดีขึ้น กิจกรรมที่จัดกันมากในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลานคือ การค้นคว้านอกห้องเรียน แล้วรายงานปากเปล่า อภิปราย โต้ว่าที่สำรวจ บรรยาย ตอบคำถาม ตามปัญหาประจำวัน และอภิปรายปัญหาเหตุการณ์ประจำวัน ส่วนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นนั้น มักจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการ เล่นละคอน ทำแผนที่ แผนภูมิ จัดนิทรรศการ ฟิล์มสตริป รูปภาพและอ่านหนังสือประกอบ ข้อสอบที่วัดผลนั้นใช้ทั้งอัตนัยและปรนัย ผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ครูควรจัดให้มีกิจกรรมมากขึ้นและควรทำเสมอๆ ผู้ที่จะเป็นครูสอนสังคมในอนาคต ควรศึกษาวิธีสอนและกิจกรรมที่ยกย่องว่าดี และควรมีโอกาสสังเกตการสอนและเยี่ยมครูสังคมศึกษาที่สอนดีด้วย เพื่อจะได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน

โรเบิร์ต ดี. ฮัมฟรีย์ (Robert D. Humphrey 1960: 125 - 135) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา" ตัวอย่างประชากรที่ใช้เป็นนักเรียนชายหญิง 600 คน รวมทั้งผู้ปกครอง ครู และเจ้าของโรงเรียน นักเรียนที่เลือกศึกษาอยู่ในเกรด 5 จาก 8 โรงเรียน และมีฐานะทางเศรษฐกิจเท่าเทียมกัน ใช้วิธีส่งแบบสอบถามและสัมภาษณ์ ผลการวิจัยปรากฏว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตรที่จัดกันมากคือ กิจกรรมค่านิยม การท่องเที่ยว กิจกรรมค่านิยม การอ่าน การทำกาบ้าน การร้องเพลง การทำงานนอกบ้าน งานฝีมือ กิจกรรมค่านิยม วิทยุทัศน์และภาพยนตร์ ซึ่งเด็กมีความสนใจมาก และนักเรียนชายมักชอบรวมกลุ่มกิจกรรมมากกว่านักเรียนหญิง

ฟลอยด์ แฮร์ริสัน สตีเยร์วอลด์ (Floyd Harrison Stierwalt 1967 : 4057-A) ได้ศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมในโรงเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 365 คน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา 11 แห่งในเมืองโอคลาโฮมา (Oklahoma) ซึ่งมีสถานภาพของสังคมและเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. คะแนนของนักเรียนมีความแตกต่างกัน ระหว่างก่อนและหลังร่วมกิจกรรม
2. ชนิดของกิจกรรมที่นักเรียนมีส่วนร่วมไม่ปรากฏต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน แต่เมื่อเปรียบเทียบฐานะของสังคมและเศรษฐกิจของนักเรียนทั้งสองกลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม มีความแตกต่างกันมาก

โรเบิร์ต ออริเจนี กิลบอลท์ (Robert Origeine Guilbault 1974: 3050-A) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งเป็นโปรแกรมนักเรียนในโรงเรียน 3 ระดับ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมสำหรับนักเรียนระดับ 6-7-8 ให้ได้ผลดียิ่งขึ้น และศึกษาประเภทของกิจกรรมและความร่วมมือในกิจกรรมต่างๆที่เป็นที่นิยมและได้รับความยอมรับแค่ไหน ตลอดจนศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและนักเรียน ผู้วิจัยได้ตัวอย่างประชากรในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 45 โรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า

1. ความแตกต่างค่านักเรียนพบว่า ในระดับเกรด 6-7-8 และ 7-8-9 มีความสนใจค่านการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมต่างๆในโรงเรียนน้อยกว่าเด็กในระดับ 7-8
2. เด็กนักเรียนในระดับ 6-7-8 สนใจเข้าร่วมกิจกรรมที่ตนเห็นว่าสนุกมากกว่าเด็กในระดับเกรดอื่นๆ

วิลเลียม ชาลส์ (William Charles 1978: 3449-3450 A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับ การศึกษากิจกรรมเสริมหลักสูตรในโรงเรียนมัธยมศึกษา

ตอนปลาย รัฐโอกลาโฮมา (Oklahoma) โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาเปรียบเทียบและหาความสัมพันธ์เกี่ยวกับ การรวมกิจกรรมเสริมหลักสูตรของนักเรียน ผลการวิจัยปรากฏว่า

1. โรงเรียนส่วนใหญ่จัดโปรแกรมกิจกรรมให้แก่ นักเรียน ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมมาก
2. กิจกรรมส่วนใหญ่ขาดงบประมาณ เวลา การวัดและประเมินผลจากผู้บริหาร โรงเรียน
3. นักเรียนจำนวนมากได้รวมกิจกรรมประเภทกีฬา การร่วมอภิปราย โต้แย้งและเป็นสมาชิกชุมนุมวิชาการต่างๆ
4. นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูงจะมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆ แต่ไม่เสมอไป จะมีนักเรียนจำนวนหนึ่งที่ปฏิเสธการ เข้าร่วมกิจกรรมแต่มีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูง

จากงานวิจัยของนักการศึกษาไทยและต่างประเทศ พอสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ต้องอาศัยกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยกิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นส่วนหนึ่ง ที่ช่วยให้นักเรียนประสบผลสำเร็จทางการเรียน คียิ่งขึ้น ครูและนักเรียนมองเห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่โรงเรียนจัดขึ้น สำหรับปัญหาและอุปสรรคในการจัดกิจกรรมโดยทั่วไปคือ เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมีน้อย และงบประมาณที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมีไม่เพียงพอ